БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 236 (13586)
1971 оной октябриин 5, вторник

Сэн 2 мүнгэн

[К]ОМСОМОЛОЙ [О]РГАНИЗАЦИНУУДТА [ХАЛУ]ҮН АНХАРАЛ [Х]АНДУУЛХА

...й республикын комсомолой организаци алишье талаа... байнхай. Комсомолшуудай тоонъшье олошорно, ор...цинуудынь эмхидхэлэйнгээ талаар бэхнижэнэ, ажал хүдэл... дүй дүршэлөөр баяжана. Хори гаран мянган комсомол... тон ехэ хүсэн байна ха юм даа. Эдэ комсомолшууд аяар ...гаран эхин организацинуудта бүридхэлдэ абтанхай. Кол... совхоз бүхэндэ, промышленна предприяти, эмхи зургаан ... комсомолой эхин организаци бии. Ажахынуудай хүдэл... комсомолшууд эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

...комсомолшууд болон залуушуулые совет арадай револю... дайшалхы ба ажалай арюун һайхан заншалда һургаха ...хэлэд хүдэлмэри хэгдээ, хэгдэхэшье. Комсомолшууд ...уул социалис мүрысөөндэ, коммунис ажалай түлөө хү... шударгыгаар хабаадалсажа, эрхим һайн үрэ дүнгүү... ...агаараа суурханхай. Жэшээлхэдэ, наймадахи табан ...баринуудые амжалтатайгаар дүүргэһэнэй түлөө 48 ...шууд СССР-эй орден, медальнуудаар шагнагданхай, ...түрэһөөр 100 жэлэй ойн баяртай дашарамдуулан, 700 ...шахуу түрүүшүүл «Шэн габьяата ажалай түлөө В. И. Ле...түрэһөөр 100 жэлэйнь ойн хүндэлэлдэ» гэһэн медаляар ... Тиихэдэ 2000 шахуу залуушуул ВЛКСМ-эй ЦК-гай ...уудта хүртөө. Комсомолой 29 организаци дурасхаалта ... шагнагдаһан байна.

...бүхы баримтанууд дээрэһээ хараад үзэхэдэ, комсомол... болон залуушуулай политическэ ба ажалайнь эдэбхи үүс... улам бүри ургажа байһаниинь элирнэ. Баргажанай айма... Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Ольга Санга... Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой комсомол...даа колхоз, совхозуудта ошожо, мал ажал дээрэ, илан...нэй гол һалбари болохгүй хонин ажал дээрэ хүдэл...рйалжа, республикын бүхы залуушуулда хандаһан бай...нэй үүсхэлээр 1969—1970 онуудай туршада 2000 га... хүбүүд, басагад мал ажалда хүдэлхэеэ хүдөө гара... юм. Тэрэшэлэн Сэлэнгын аймагай Ноёхоной дунда ... дүүргэһэн һурагшадай жэшээгээр, 1500 гаран үхи... һургуули дүүргэмсээрээ, колхоз гү, али совхоздо ... үлөө. 1971 оной зургаа һарын туршада 1250 га...комсомолшууд болон залуушуул шэнэ шэнэ барилганууд... зоной эрилтые али бүхы талаарнь хангадаг эмхи зур..., мал ажалда хүдэлхөөр эльгээгдэнхэй. Эдэ жэшээ... комсомолшууд болон залуушуулай ажал хүдэлмэ... дүршэл хэр зэргэ оролдосотойгоор шудалжа бай... ажалда мэргэжэхэ талаар хэр зүбөөр хүмүүжүүлэгдэжэ... эли тодоор гэршэлнэ.

...хэлэй хүдэлмэриин талаар абажа харабал, ВЛКСМ-эй ...дай пленумүүд, комсомолой организацинуудай хамтын ... олонхи ушарта уставаар хараалагдаһан болзор соо...гдана. Шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэнэ, оло...рта тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалһан шиид... баталан абтана. Энэ талаар ВЛКСМ-эй Бэшүүрэй, ...галай, мүн бусад хэдэ хэдэн райкомуудай, тэндэхи ... эхин организацинуудай ажал ябуулгада халан аба... дүршэл бии.

...бэшье ВЛКСМ-эй зарим райкомуудай, мүн комсомолой ... организацинуудай хүдэлмэридэ бага бэшэ дутуу ... тохёолдоно. Эгээл ехэ дутагдал юуб гэхэдэ, совет ...революционно, дайшалхы ба ажалай арюун һайхан зан... комсомолшууд болон залуушуулые һургаха та... хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие хангалтатай гэжэ тоолохын ... Хаанашье һурадаггүй, ажалшье хэдэггүй, ниитын жу... журамгаар хазагайруулдаг, хулиган ябадал гаргадаг за... бии бшуу даа. Энэ хадаа хүмүүжүүлгын хүдэлмэ...дэ дээрэһээ болоно ха юм.

...шуулые ажалда эдэбхитэйгээр хабаадуулха хэрэгтэ ...-залуушуулай коллективүүдэй ехэ үүргэтэй байһа... Теэд иимэ коллективүүд промышленна предприя...шье, колхоз, совхозуудташье үсөөн байна. Комсомол... залуушуулай миил дүрбэн зуугаад бригада, участо... талаанууд промышленна предприятинуудта, барилгын ..., транспортдо гү, али арад зоной алибаа эрилтэ... хангадаг зургаануудта бии. Республикын колхоз, сов... мал ажалай 4000 шахуу фермэ, отаранууд болон бри... хүдэлжэ байнхай. Тэндэ комсомол-залуушуулай кол... тон үсөөн, миил 328 тиимэ коллектив тоологдоно. ... залуушуулые ажалай дүй дүршэлдэ мэргэжүүлхэ, ...хэдээ шадамар бэрхэ байхаар, ажалда дуратайгаар хү... хэрэгэй хангалтагүй байһыень гэршэлнэ.

...ВЛКСМ-эй обком болон райкомууд һүүлэй үедэ залуушуу... мэргэжэл мэргэжэлээрнь конкурс үнгэргэдэг болоо. ... конкурсдо ехэ үсөөн хүн хабаадалсана. Фабрика бо...дуудта, колхоз, совхозуудта иимэ конкурс хаа-яахан ...гдэнэ. Конкурсын үрэ дүнгүүд тухай, түрүүлһэн за... тухай үргэнөөр мэдээсэгдэнэгүй. Залуушуулай дунда ... мүрысөөн ёһотойгоор эмхидхэгдэнэ гэхээр бэшэ байна. ...улай дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ тушаа тодор...нүүд хараалагдана. Зүгөөр эдэ хэмжээнүүд комсомо...лизацинуудта зүбшэн хэлсэгдэнэгүй, энэ талаар эмхид... хүдэлмэри ябуулагданагүй.

...лэн эмхидхэлэй хүдэлмэриин талаар дутуу дунда... ВЛКСМ-эй зарим райкомуудай пленум уставаар ха...һан саг соогоо зарлагданагүй. Мүн эхин олохон орга...удта комсомолшуудай хамтын суглаан хэдэн һара соо ...гүй байдаг ушарнууд бии. Яруунын аймагай «Ком...», Хяагтын аймагай Алтайн совхозуудай комсомо...лизацинуудта жэл соо нэгэл дахин хамтын суглаа зар... юм. Энээндэ эдэ совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, ...дай секретарьнар бага бэшэ зэмэтэй. Эдэ баримта... харуулнаб гэхэдэ, ажахын хүтэлбэрилэгшэд ба пар...рганизацинуудай зүгһөө комсомолой хүдэлмэридэ хүсэд ... хандуулдаггүй байһыень тодорхойлно.

...КПСС-эй райкомууд, эхин партийна организацинууд хадаа ...молой организацинуудые һайнаар хүтэлбэрилхэ, тэдээндэ ...хэлэй халуун анхарал хандуулха зэргэтэй.

ОКТЯБРИИН ХУБИСХАЛАЙ 54 ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭҺЭЭ РЕПОРТАЖ

«ШУБУУНАЙ ЗАДЫН» ҮЕДЭ...

1.

СЕНТЯБРЬ һарамнай тиимэшье дулаахан бэшэ байба. Үглөөгүүр бодоходо, дарзагар сагаан хюруу унашанхай, мээл шаргаар ябамаар шэнги. Шара набшын халуун гээшэмнай болохогүйнь хэбэртэй. Үглөөнһөө хойшо тэнгэри бараан үүлэдээр хушагдашоод, уйдхарта дарагдаһан хүнэй үнэһэн хүхэ шарайе һануулба.

Хэжэнгын совхозой нэгэдэхи отделениин полевой стан—Заха-Шэбэртэ тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир Цыден-Еши Батоцыренов зогсонхой, тэнгэриин бүрхэхые һанаа зобонгёор харан зогсоно. Хажуудаа зогсоһон нэгэ хүнтэй аалихан хөөрэлдэхэ зуураа, тамхияа яаралгүйхэн һороно:

— Шубуунай зада болохонь гү? Тэнгэриимнай канцеляри аашалжа эхилбэ гү?

— Саһа ороогүй һаань, һайн юм һэн.

...Үнэхөөрөөшье тэрэ үдэртөө бороо саһан хоёр холисолдон оробо. Хэжэнгын талын урдуур ербыһэн Һэбхеэн уулын шобогор оройнууд бурзан сагаан саһаар хушагдашаба. Дүтэ ойрыншье хада майланууд үбгэдэй буурал толгойнууд мэтэ болошобо.

...Хэжэнгын совхозой нэгэдэги отделениин таряалан дээрэ комбайнуудай хүнхинөөн замханагүй. Талын онгосонуудай хойно хойноһоонь тамаран ябаханъ холоһоо элеэр харагдана. Тооромгэжэ газарай таряа хадажа ябаһан комбайнернууд мүнөөдэр хэзээ хэзээнэйхиһээ хүхюутэй. Юуб гэхэдэ, тэнгэри сэлмэжэ, наран яларба ха юм. «Сибиряк» түхэлэй комбайнуудай кабинын шэлнүүдтэ наранай туяа наадажа, ороохо шэрэһэн машинануудые жолоодогшодой нюдэ һаргаана.

Түрүүшын комбайнда Гэрэлтэ Цыренбазаров һуунхай. Талын онгосын хедерэй далинууд урматайгаар арбагашажа, арзагар залаатай таряанай эшэнүүд юушье мэдээгүй гунхалдан һуутараа, хурса хюрөөдэ хиргагдаад, комбайнай «хотын хоолой» үрэбхюулэн ороно.

Гэрэлтэ Цыренбазаровай хойноһоо—Цырендоржо Цыдыпов, саананъ—Чимит Цыденов. Бүри хойнонъ—Цыренбал Дамбаев, Даша Цынгуев. Иигэжэ табан комбайнер таряа хадажа сүлөөгүй ябана.

— Зай, хэр ябажа байна гээшэбта?—гэжэ парткомой секретарь бригадир Цыден-Еши Батоцыреновтэ хандана.

— Һайн лэ гээшэ aаб даа. Энэл шэниисэ үлөө. Иигээдшье голой урда бэеын обёос хадаад лэ, хуряалгамнай дүүрэхэнь,—гэжэ бригадир урматай дуугарна.

— Цыренбазаровтнай совхоз соогоо түрүүлжэ ябана. 400 гаран гектартай болоо. Үнеехи зун хада гаргагдаһан социалис мүрысөөнэй гуримые һанана гүт? Түрүү гараһан бригада вымпел мүнгэн шантайгаар барюулагдаха һэмнай. Танайл бригада энээндэ хүртэхөөр дүүрэн аргатай хаш.

— Үнинэй комбайнер Даша Цынгуевнай 200 гектар газарай таряа хадаха, 500 гектарай баал суглуулха уялга абаад, хүршэ, хоёрдохи отделениингээ комбайнер Андрей Кубасовые мүрысөөндэ уринхай һэн. Мүнөө тэдэ хоёрнай ана-мана ябанал ха.

— Тооромой таряа хадабал, 1458 гектар таряа хуряаха уялгатнай дүүрэнтэхэнь ха юм.

— Тиимэ, тиимэ. Тэрээхэн обёос үлөө.

— Һайн даа, һайн.

Хэжэнгын совхозой Ушхэйтын отделени иигэжэ совхоз соогоо түрүүлэн таряа хуряалгаяа дүүргэбэ. Комбайнернууд Даша Цынгуев, Чимит Цыденов, Гэрэлтэ Цыренбазаров гэгшэд үдэрэй 18 гектар таряа хуряахын орондо 23—30 гектар хуряажа, ехэ амжалта туйлаба ха юм.

2.

ХЭЖЭНГЫН совхозой центральна тоог. Ороохо шэрэһэн машинанууд энээ руу ороношье, гаранашье.

«Сельхозтехника» нэгэдэлһээ таряа хуряалгада Хэжэнгын совхоз эльгээгдэһэн Леонид Алексеев машинаараа шэгнүүр дээрэ гүйлгэжэ гарана.

Шэгнүүршэн Гомбожап Дармаев дары түргэн шэгнээд, хэдэн данса дээрэ тооень бэшэжэ абаһаар лэ, гараараа зангажархина. Машинашье доошоо буужа, ороохо буулгадаг газар тээшэ ошоно.

Тээ саана ороохо арилгаһан, ашаһан, хиидхэһэн, хатааһан хүбүүд, басагадай хүхюу абяан, дуунууд машинануудай хүнхинөөн сооһоошье элеэр соностоно. Эндэ сүлөөтэй хүн үгы хэбэртэй.

Алтан шара шэниисын обоонууд ашагдажа дундарнашье, нүгөөдүүлынь бүри үндэр болон обойношье. Гүрэндэ тушаагдаха ороохо ашаһан машинанууд дорюунаар хүнхинэлдэн, Хори тосхон ошохоёо тооһо бурьян арилна. Таряалан тээһээ һубариһан машинанууд заахашье һаатангүй, һөөргөө түргэн бусана.

Кладовщик Цырендоржо ДАМБАЕВ:

— Манай совхоз 6500 центнер ороохо гүрэндэ тушааха түсэбтэй юм. Мүнөө үедэ табан зуугаад мянган центнер ороохон тушаагдаба. Энэмнай сентябриин 26-най мэдээгээр. Тоог дээрэ хүдэлдэг хүнүүд тухай асууна гүт? Ажалнай һайн. Хүдөө ажахын дээдэ һургуулиин 21 студент хүбүүд, басагад эндэмнай ажаллажа, ехэл туһа хэжэ байна даа. Б. Цыренов, Д. Бабалаев, В. Доржиев В. Бадмашиев гэһэн хүбүүднайшье ухаангүй бэрхэ зон даа. «ОВП-20» түхэлэй агрегат дээрэ эдэ дүрбэн хүдэлжэ, ороохон гээшые һайсал арилгана. Иимэ дүрбэн агрегат эндэмнай бии. Тиихэдэ «ОС» түхэлэй агрегат дээрэ Валерий Газизов шалгарна.

Студентнэр Вахрамеев. Маншеев, Арданов, Аюров, Балданов ороохо буулгана, ашана. Нэгэтэшье машина һаатаа гэжэ үгы юм. «ЗП-60» түхэлэй ороохо ашадаг дүрбэн түхеэрэлгэ зогсоо гэжэ үгы. Иигэжэ хүбүүд, басагадай туһалжа байһанда баяртайбди. Һургуулидань баясхалан, бэшэг эльгээхэ болоо гээбди.

Шэгнүүршэн Гомбожап ДАРМАЕВ:

— Манай тоогнай «Центральна» гээд дэмы бэшэ нэрэтэй. Совхозой 2-дохи, 3-дахи отделенинүүдэй бүхы ороохон эндэ ороно. Түхеэрэлгэмнай тон һайн. Цементээр хушагдаһан талмай. Уужам амбаар, складууд. Ороохо арилгадаг һайн машинанууд. Юрэдөөл, богонёор хэлэхэдэ, мүнөө үеын эрилтээр түхеэрэгдэһэн тоог гээшэ.

Хөөрүү хүнэй хэлэбэл, тамхишье татаха сүлөөгүй гэхээр. Үдэрэй зуугаад машина ороохон ороно. Үрэһэ хаалгашье түлэг дундаа. Шэниисымнай ехэнхинь «Онохойская-4» сортын даа. Ороохо хатаадаг агрегаднай нэгэ час соо 2 тонно таряа хатаагаад лэ гаргана.

...Тоог дээгүүр ябажа харахада, эдэ хоёр хүнэй хөөрөөн үнэхөөрөөшье тон зүб лэ байба. Иигэжэ Хэжэнгын совхозой центральна тоог дээрэ хүдэлөөшэд Эхэ орондоо таряа тушаажа, ерээдүйн баян ургасын үндэһэ һуури табижа байна. Һайхан даа!

Г. ДАШАБЫЛОВ.

Хэжэнгэ.

Амос Иванович Кушнарев Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хонишоноор 6-дахи жэлээ хүдэлжэ байна. Тэрэ ахалагша хонишон Ф. Т. Васильевтай хамта ажалладаг юм. Оролдосо хэшээлтэй хонишод энэ жэлдэ үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаа: зуун эхэ хонинһоо 108 хурьга абажа,хонин бүриһөө 4 килограмм, 500 грамм нооһо хайшалаа. Түсэбһөө гадуур тэдэнэй отара 8 центнер һайн шанартай нарин нооһо гүрэндэ тушааһан байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонишон Амос Иванович Кушнарев.

О. БЕРЕЗКОВОЙ фото.

ЕРЭХЭ ЖЭЛЭЙ УРГАСЫН ТҮЛӨӨ

Амяарлан хадагдаһан баал сохижо эхилһэн түрүүшын үдэрһөө хойшо XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд таряалангайнтаа һолоомо дары суглуулжа сомоод, газарыень паар болгон хахалдаг байгаа юм.

Тиигэжэ ургаса хуряалгын бүхы хүдэлмэриие зэргэ ябуулһанай ашаар тус ажахы мүнөө ороохото ургамалнуудайнтаа ехэнхиие хуряажа дүүргээд, 5000 центнерэй орондо гүрэнэй амбаарта 10 мянга шахуу центнер таряа оруулаа, мүн ерэхэ жэлэй тарилгада хүсэд хүрэхэ үрэһэ хаагаа. Гадна хуряагдаһан таряалангай һолоомые хуу суглуулжа абаад, ехэнхииень адууһа малай үбэлжөөндэ зөөгөө, тэрэшэлэн түсэбэй ёһоор 1500 гектар намарай паар хахалха аад, тэрэнэйнгээ 100 гаран гектарынь элдүүрилээд байна.

Сэбэр паар ехээр бэлдэхэ аргагүй дээрэһээнь энэ колхозой механизаторнууд жэлһээ жэлдэ намарай паар горитой газарта хахалжа, ороохо таряанай бараг һайн ургаса абадаг юм. Намарай паар ехээр бэлдэһэнэй ашаар байгша ондошье бүхы таряалангай гектар бүриһөө 16-18 центнер шэниисэ абаа. Эгээл тиимэһээ энэ жэлдэ баһал XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз тракторнуудай хэды дутамаг байбашье һаань, арга хургыень оложо, намарай паар һайса хахалхын тула ехэхэн оролдолго гаргаа. Мүнөөшье энэ хүдэлмэреэ зогсооногүй.

Намарай паар хахалалга дээрэ тракторнуудынь хоёр халаанда хүдэлгэгдэнэ. Бэрхэ механизаторнууд Иван Шишмарёв, Анатолий Вершинин, Виктор Лапин гэгшэд эхилһэнһээ хойшо нэгэшье һаадгүй хүдэлжэ. тус тустаа 159—166 гектар хүрэтэр намарай паар хахалаад байнхай. Эдэнэр мүнөө сагай уларилай үшөө урин дулаан байһаниие һамбаашалан, газар хахалхадаа үдэр бүриингөө даабариие 120-130 процент дүүргэнэ.

С. ПАВЛОВ.

Зэдын аймаг.

Үүсхэл гаргаһан ажахыда

ҮГЭДӨӨ ХЭЗЭЭДЭШЬЕ ХҮРЭДЭГ ЗОН

Юһэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, Эхэ орондоо эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг үгэхын түлөө тэмсэхэ гэжэ шиидээд, Хяагтын аймагай «Родина» колхозой ажалшад, малшад дээшэлүүлэгдэһэн уялга абажа, республика дотороо социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ үүсхэл гаргаһан байна.

Тамир нютагай таряашад, малшад хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ, абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ, түрүүшын амжалта туйлаба. Сентябриин 29-нэй мэдээгээр, колхоз гүрэндөө 11963 центнер һү худалдажа, юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь гурба һараар урид дүүргэбэ. Ажахын һаалишад өөһэдынгөө арга боломжые хаража үзөөд, жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур үшөө 2500 центнер сагаан эдеэ Эхэ орондоо үгэхэ гэжэ шиидэээ.

Энэ туйлагдаһан амжалтада колхозой Ивановка, Үбэр-Хэрээтэ тосхонуудай һаалиин фермэнүүд ехэ хубита оруулаа. Тиихэдэ ажахын түрүү һаалишад Л. П. Кривогорницына, А. Г. Ткачева, В. Т. Жарникова гэгшэд жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2000 гаран килограмм һү һаажа, даабаряа холо үлүүлээ.

Тэрэшэлэн хонишодыншье эрхимээр хүдэлжэ, хонидһоо нооһо ехээр хайшалаад, «сагаан алта» гүрэндэ худалдаха түсэбөө баһал амжалтатайгаар дүүргээ һэн.

Колхозой таряашад, механизаторнуудшье хэлэһэн үгэдөө нэрэтэй түрэтэйгөөр хүрэнэ. Тус ажахы энэ жэлдэ гүрэндөө 14 мянган центнер таряа худалдаха түсэбтэй аад, мүнөө 20 гара мянган центнер ороохо Эхэ оронойнгоо амбаарта оруулаад байна. Байгша ондо эндэхид бүхыдөө гуша мянган центнер таряа гүрэндөө худалдаха юм.

Сагай уларилай нилээд хүшэр хүндэ байбашье һаань, колхозой механизаторнууд бүхы 5800 гектар таряанайнгаа 5000 гектарынь амяарлан хадаад, 86 процентыень хуряажа абаа. Тиигэжэ мүнөө колхозой тоог дээрэ бүхыдөө 45 мянга гаран центнер ороохон буугаа гэхэ гү, али даб дээрэ тоолоходо гектар бүриһөө 17—18 центнер ургаса абтана. Таряа хуряалга дээрэ комбайнернууд Иван Коновалов, Владимир Шешурёв, Дмитрий Алексеев гэгшэд социалис мүрысөөндэ онсо шалгарна.

Колхозой ажалшад, малшад жэлэй эсэс хүрэтэр үлэһэн саг соо бүрил эршэмтэйгээр хүдэлжэ, гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө Агууехэ Октябриин 54-дэхи жэлэй ойн үдэр болотор дүүргэхэ гэһэн зорилго урдаа табинхай.

Ц. БАБУШЕЕВ,
аймагай «Ленинское Знамя» газетын редактор.

Хяагтын аймаг.

УРАГШАТАЙ АЖАЛАЙ ОХИН

...манай республи...а элбэгээр ур...й нэгэн. Тиимэ... гүрэндэ тушаа... ороохо таряанай ... тэндэхи таряа...

...ус аймагай ажа... табан жэлэй тү...ндэр баян урга... гэһэн зорилго...илжэ байна.

...ороо бага орой...шье, һаяхан ур...лан, үбһэ ногоо...йлээдгүй нүлөө...

...лһан ороохо та...руулангүй, бого...туршада хуряажа ...гоор эндэхи та... мүнөө ажаллажа ...шэ ааб даа. Эдэ ...хынуудай таряа...тэ ажалай охин ...харагдана.

...рэмжэтэ колхозой ... хүрэжэ ерэхэдэ... арбай шэниисэ ...хэ хүдэлмэри ту...а байба. Тоогые ... Афанасьева эндэ ажаллажа байһан хүнүүдтэ даабари үгэжэ байба.

Тоог дээрэ хэгдэжэ байһан хүдэлмэри тухай Ульяна Григорьевна Афанасьева иигэжэ хөөрэнэ:

— Манай колхоз ороохоной иимэ тоог ажахынгаа түб тосхондо барижа, эндээ таряа сэбэрлэхэ оньһон техникэ олоор тодхоһон, ехэнхи хүдэлмэриие оньһожоруулһан юм. Мүнөө үедэ эндэмнай 30 гаран хүдэлмэрилэгшэд хүдэлжэ байна. Бидэ ажалаа хоёр халаанда эмхидхэнхэйбди. Нэгэдэхи халаанай хүдэлмэрилэгшэд үглөөнэй 8 часһаа үдэшын 6 час, хоёрдохи халаанинь үдэшын 6 часһаа хүниин 12 час болотор хүдэлнэ. Үдэрэй туршада комбайнуудһаа зуу гаран автомашина таряан зөөгдэжэ, эндэ бууна. Таряашадайнгаа оролдолгын хүсөөр ургуулһан ороохо таряас гутаангүй, һайн шанартайгаар сэбэрлэжэ абаха гэһэн уялга урдаа табинхай ажалланабди.

— Мүнөө жэлдэ шэнэ ургасын ороохо таряа өөһэдынгөө хүсөөр сэбэрлэхэ, һайн шанартай таряа гүрэндэ худалдаха зорилготойгоор ОС-4,5 түхэлэй оньһон түхеэрэлгэ тодхожо, тэрэниие хүтэлбэрилэгшөөр механизатор Кирилл Акимович Просренниковые томилоо һэмди. Энэ оньһон түхеэрэлгые һайнаар хүдэлгэжэ, халаанай туршада энэ нүхэрнай 450 гаран центнер ороохо сэбэрлэнэ. Мүн ороохо сэбэрлэн хиидхэдэг түхеэрэлгэдэ комсомолой гэшүүн Василий Мурзин бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, халаанайнгаа даабариие хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Хүдэлмэрилэгшэд Александра Разуваева, Фёдора Куприянова болон бусад һайнаар хүдэлмэрилжэ байнхай.

Таряанай тоог дээгүүр ябажа харахада амбаар, складууд һайнаар баригданхай. Таряалангһаа асарагдаһан ороохон асфальт, шулуун дэбдихэртэй ехэ һарабша доро асарагдажа буулгагдана. Хүхэ тэнгэриин шэг шарай адагалжа, сэбэрлэгдэһэн ороохо таряамнай хура бороодо норожо халана, гутана аа гү гэхэ мэтын һанал бодолдо абтаха юумэн эндэ огто үгы. Энэ һарабша доро ороохо арилгаха бүхы оньһон түхеэрэлгэнүүд хүдэлжэ байдаг.

Һарабша сарайн нэгэ захада ороохо хатаадаг оньһон түхеэрэлгэ тодхогдонхой. Эндэ Трифон Иванов, Виктор Афанасьев гэгшэд хүдэлжэ байдаг. Тэдэнэр оролдосотойгоор ажаллажа, халаанайнгаа нормые хододоо үлүүлэн дүүргэнэ.

Тоог дээрэ хүдэлжэ байһан бүхы оньһон түхеэрэлгые дүршэл ехэтэй машинист П. Я. Федоров харууһалдаг юм. Панфил Яковлевич эндэ 8 жэлэй туршада ото хүдэлнэ. Ороохо сэбэрлэхэ, хиидхэхэ, ашаха түхеэрэлгэнүүдые һаадгүйгөөр хүдэлгэхэ хэрэгтэ энэ нүхэрэй аша габьянь тон ехэ.

— Таряа хуряалгын эхилһэнһээ хойшо тоог дээрэ 30 гаран мянган центнер ороохон буулгагдаа. Манай ажахы гүрэндэ 12 мянган центнер ороохо таряа тушааха түсэбтэй юм. Һүүлэй мэдээгээр 14 мянган центнер һайн шанартай ороохон гүрэнэй амбаарта тушаагдажа, түсэб, даабарияа амжалтатайгаар дүүргэбэбди. Мүн хойто жэлэй үрэһэ бэлэдхэхэ хүдэлмэри урагшатай һайн ябажа байна. Мүнөө үедэ 300 гаран тонно һайн шанартай хүрэнгын шэниисэ сэбэрлэгдээ. Колхозойнгоо гүрэндэ таряа тушааха түсэбэй, мүн хүрэнгын ороохо арилгаха хүдэлмэридэ эндэхи ажалшадай хубитаяа оруулһаниинь мэдээжэ,—гээд, тоогые даагша Ульяна Григорьевна хөөрөөгөө дүүргээ һэн.

Д. ХУБИТУЕВ,
манай корр.

Бэшүүрэй аймаг.

КРАСНОДАРАЙ ХИЗААР. «КТН-2» түхэлэй томат хуряадаг шэнэ комбайниие туршалга СЭВ-тэ хабаададаг оронуудай научно-техническэ харилсан ажаллалгын гэршэ баримта болоно. Тэрэ «Ростсельмаш» заводой конструкторска бюрогоор зохёогдоо. Түрүүшын 10 комбайн манай ороной, Венгриин, Болгариин элдэб районуудта гүрэнэй туршалга гаража байнхай.

Совет мэргэжэлтэдтэй хамта Болгариин, Венгриин бүлэг инженернүүд, овощ ургуулагшад Динскэ районой «Путь к коммунизму» колхоздо комбайн шалган туршаа. ЗУРАГ ДЭЭРР: «Путь к коммунизму» колхозой плантацида «КТН-2» түхэлэй шэнэ комбайнаар помидор хуряагдажа байна.

ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛ БАДАРУУЛАГША ХҮСЭН

А. А. БАДИЕВ,
КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь

Социалис мүрысөөн гээшэ социализм, коммунизм байгуулгын бүхы шатануудта олонниитын эдэбхитэй ажал үүсхэдэг, хүн бүхэнэй бэлиг шадабаряа гаргаха, коллективизмын мэдэрэл түрүүлдэг онол арга мүн байгаа, мүнөөшье байһаар. Зохёон байгуулхы ажалдаа нүхэрэй ёһоор урилдан хүдэлхэдөө олон түмэнэй дундаһаа урлан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод урган гарадаг, ажал хүдэлмэри урагшатай, шэнэ сохисо һудалтай болодог юм.

Ниитын үйлэдбэри дэбжээхэ, улад зоной байдал һайжаруулха тухай КПСС-эй XXIV съездын тодорхойлһон дэлгэрэнгы программа бэелүүлжэ байгаа мүнөөнэй үе сагта олониитэ ажалшадай эдэбхи үүсхэл улам үргэдэнэ, алхасань улам шангадана, зохёон байгуулхы ажалдань шэнэ һудаһан сохилно, партиин съездын шиидхэбэри, партиин ленинскэ хараа шугам бүри мүһэн дэмжэһэн совет хүнүүд жагсаалаа улам нягтаруулна, эмхидэл, журамаа улам һайжаруулжа, шэнэ орьёл тээшэ зорин дабшана.

Улад зоной ажабайдал. тэрэнэй хэмжээн гээшэ өөһэдһөөнь лэ дулдыдаха, хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй, арадай ажахын ашаг үрэ ехэдхэһэнэй ашаар лэ ниитын үйлэдбэридэ оруулһан хубитын зэргээр совет хүнүүдэй абадаг баялиг арьбадхагдаха гэжэ эдэнэр бодото байдал дээрэһээ ойлгоно бшуу.

«Ажалай бүтээсэ али болохоор дээшэлүүлхэ ниитын үйлэдбэрие ашаг үрэ ехэтэй болгохо — ажалай гаргашануудые бага болгохо, түүхэй эд ба материалай нөөсэ гамнаха, тэрэниие үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, продукциин шанар һайжаруулха, үйлэдбэриин фонд ба капитальна һомололго зүбөөр ашаглаха хэрэгтэ ажалшадай эдэбхи үүсхэл зорюулха гээшэ социалис мүрысөөнэй гол шэглэл болохо ёһотой» гэжэ «Социалис мүрысөө улам һайнаар эмхидхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо хэлэгдээшые хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүдэй илангаяа ехээр һонирхоһониинь ойлгосотой.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые, юһэдэхи табан жэлэй түсэбөөр, КПСС-эй ЦК-гай тогтоолоор тодорхойлогдоһон зорилгонуудые бэелүүлхын тулада республикын ажалшад бүхы совет арадтал адли урма зоригтойгоор хүдэлжэ байна. Тиигэхэ зуураа эдэнэр наймадахи табан жэлэй үедэ туйлаһан туйлалтануудтаа найдамтайгаар түшэглэн хүдэлнэ.

Московско, Ленинградай областьнуудай ажалшадай үүсхэл эдэбхи дэмжэн, республикын промышленность, барилгын, транспортын, колхозууд болон совхозуудай коллективүүд шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэн, түрүүн абаһан уялгануудаа дахин хаража үзөөд, шэнэ социалис уялгануудые абаһан байна.

Промышленностиинь хүдэлмэрилэгшэд промышленна продукци гаргаха, худалдаха энэ жэлэй түсэбые декабриин 27-до, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даалгабаряа 15 процентээр үлүүлэн дүүргэхэ, 1,5 миллион түхэригэй олзо орошо түсэбһөө гадуур абаха хүсэлэнтэйнүүд ажаллана. 1971 ондо абтаһан уялганууд амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ гэжэ үнгэрэгшэ жэлэй үрэ дүнгүүд харуулна. Байгша оной түрүүшын хахад жэл соо республикын арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые промышленна предприятинуудай дүүргэһэн дүнгүүдшье энээниие тодорхойлно. Промышленна продукциин шухала шухала зүйлнүүдые бүтээн гаргаха, худалдаха түрүүшын хахад жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдэнхэй 16,7 миллион түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур худалдагдаа.

Байгша оной түрүүшын хахад жэл соо промышленна үйлэдбэриин хэмжээе нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, 15 процентээр урган байна. Ажалайнь бүтээсэ 13 процентээр дээшэлээ. Түсэбһөө гадуур 1,5 миллион түхэригэй арьбалалта хэгдээ. «Электромашина», «Теплоприбор», прибор бүтээлгын заводуудай, Тимлюйн цемент-шиферэй заводой, нарин сэмбын фабрикын болон бусад предприятинуудай коллективүүд илангаяа һайнаар хүдэлжэ гараа. Эдэнэр түсэбтэ даалгабаринуудаа холо үлүүлэн дүүргээ юм.

Социалис мүрысөө эмхидхэжэ, ажалшадай үүсхэл эдэбхи бадаруулха талаар прибор бүтээлгын завод бусадта үльгэр жэшээ болохо байна. Абаһан социалис уялгануудаа энэ завод хододоо үлүүлэн дүүргэхэтэеэ хамта продукциингаа шанар улам һайжаруулна. Байгша оной түрүүшын хахад жэл соо амжалта туйлаһанайнгаа түлөө тус заводой коллектив КПСС-эй горкомой, райкомой, Железнодорожно районой гүйсэдхэхэ комитедэй дамжуулгын улаан туг абаа. Коммунист Василий Стефурак гэгшын толгойлдог комсомол-залуушуулай бригадын гаргаһан үүсхэл мүнөө энэ заводто үргэнөөр дэлгэржэ байна. Табан жэлэй түсэбые табан һараар урид дүүргэхэ уялга тус бригада абаа. Коммунис ажалай ударнигууд, коммунистнууд Б. А. Иванов, Ю. А. Парщуков гэгшэд эдэнэрэй үүсхэл халуунаар дэмжэнхэй. Жэшээнь, токарь Б. А. Иванов 1971 ондо нэгэ жэл хахадай түсэб дүүргэхэ уялга абаа. Цехэй тааруулан зохёогшо Ю. А. Парщуков сентябрь һарада декабриин түсэб дүүргэжэ эхилһэн юм.

Эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр абажа, гүрэндэ худалдахын түлөө хүдөөгэй ажалшад шармайн тэмсэнэ. Тарьяа, хартаабха, овощ гүрэндэ худалдаха түсэб октябриин 1-дэ, ноохо, үндэгэ — октябриин 10-да, һү — ноябриин 25-да, мяха — декабриин 25-да дүүргэхэ уялга хүдөөгэй ажалшад абанхай.

Хяагтын аймагай «Родина» колхозой гэшүүд 1971—1975 онуудай туршада хүдөө ажахын продукци абаха, гүрэндэ худалдаха талаар дээшэлүүлэгдэһэн уялга абажа, хандалга гаргаһан байгаа. Энэ үүсхэл дэмжэгдэжэ, республика дотор социалис мүрысөөн улам үргэнөөр дэлгэрээ. «Зуун үдэр соо үхэр бүхэниие нэгэ центнерээр таргалуулха» гэһэн хүсэлэнтэйгөөр мал шахалгын фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд ажаллажа байна. Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой малшад дулаанай сагта (июнь-сентябрь) малаа һайнаар—сүүдхэ бүри 1000—1200 граммаар таргалуулха, тиигэжэ үхэр бүхэнэй шэгнүүрые 350 килограмм болгохо үүсхэл гаргааһэн. Иимэ уряа дэмжэжэ, хүдөөгэй ажалшад малаа таргалуулхын тулада оролдожо байнхай. Энэ үүсхэлээр дэлгэрһэн мүрысөөнэй аша үрые доро дурсагдагша тоонууд элирүүлнэ.

1971 оной түрүүшын хахад жэл соо мал ажалай продукци гүрэндэ худалдаха түсэб болзорһоонь урид дүүргэгдээ. Энэ үе соо 1,2 мянган тонно мяхан, 4,1 мянган тонно һүн, 7,4 миллион үндэгэн, 244 тонно ноохон түсэбһөө, даалгабариһаа гадуур гүрэндэ худалдагданхай.

Мал ажалһаа абтадаг эдеэ хоолой зүйлнүүдые абаха, гүрэндэ худалдаха талаар байгша оной түрүүшын хахад жэлэй социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр Кабанскын аймаг КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар абаа. Хяагтын, Улаан-Үдын аймагууд энэ мүрысөөндэ хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлээ.

Һүүлэй үедэ республикын партийна, профсоюзай организацинууд элдэб янзын моральна урмашуулга хэрэглэдэг болоо. Үйлэдбэриин түрүүшүүлэй туйлалтануудые дэлгэрүүлхэ хэрэг һайжаруулагданхай. Хэблэл, радио ба телевидени мүрысөөнэй дүн харуулдаг, олондо мэдээсэдэг юм. Мүрысөөндэ илаһан аймагуудта, предприятинуудта дамжуулгын Улаан тугуудые, цехүүд, участогууд, бригада, фермэнүүдтэ вымпел барюулха гээшэ урмашуулгын ехэ хэмжээн, нэрэ хүндын хэрэг болонхой. Коллективүүдтэ, тус тус хүндэ нэрэ соло олгохо ябадал мүн лэ үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Жэшээнь, «эрхим бригада», «мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоно. Мэргэжэл мэргэжэлээр харалга-конкурснууд гэхэ мэтэнүүд эмхидхэгдэнэ. Мүрысөөндэ илагшадта «Ажалдаа шалгарагша», «Ажалай ветеран» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдодог. Эдэнэрэй нэрэ хүндэлэлэй самбарта, Ажалай алдар солын дэбтэртэ бэшэгдэдэг юм. Зарим аймагуудта колхоз, совхозуудай конторын нюур таладахи талмай дээрэ гү, али бэшэшье ниитын газарта мүрысөөндэ илагшадта улаан туг үргэгдэдэг болонхой. Жэшээнь, Загарайн аймагай «Гигант» колхозой конторын хажууда «Эрхим һаалишанай (нэрэ обогынь дурдагданхай) хүндэлэлдэ туг хиисхүүлэгдээ» — гээд бэшээтэй, тиихэдэ ургаса хуряалгын үедэ эрхим комбайнерта иимэ туг үргэгдэдэг юм. Мүрысөө эмхидхэдэг өдэ мэтын онол арганууд хадаа хүдөөгэй ажалшадай, хүдэлмэришэдэй, инженернүүд, технигүүд болон бусад ажалшадай үүсхэл эдэбхи бадаруулха хүсэтэ арга мүн болоно.

Үрэ дүнгүүдыень олон түмэндэ мэдээсэхэ, дүнгүүдыень сасуулжа үзэхэ, нүхэр ёһоной туһаламжа үзүүлэлсэхэ, түрүү дүй дүршэл хэрэглэхэ гэһэн социалис мүрысөөнэй гол ёһо гуримуудые бодотоор бэелүүлхын тулада партийна, советскэ, профсоюзай, комсомолой организацинууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд оролдодог байна. Партиин областной комитедтэ хонидой отарануудай хонишодтой уулзалга һаяшаг болобо. Дүй дүршэл тухайдаа эдэнэр хөөрөө, хэрэглэгдээгүй арга нөөсэнүүдые элирүүлээ. Шэнэ табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ үндэр ехэ үрэ дүн туйлахын тулада социалис уялгануудые баталан абаад, энэ уулзалга дүүрээ һэн. Хоёр гурбан жэлэй саада тээ зуун эхэ хонин бүриһөө 85—90 хурьга абагшад эрхимдэ тоологдожо, иимэ зүблөөн зарлагдагша бэлэй. Теэд мүнөөнэй байдал тад ондоо болонхой. Имагтал түрүү хонишод бэшэ, харин бүхы бригадаараа, колхоз, совхозоороо 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абадаг болонхой. Республика доторнай хонишодой 176 бригада иимэ үрэ дүн туйлаа. Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой суута хонишод Сурун Цыретарова, Николай Гомбоев, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын хонишон Егнин Бадмаев, Сэлэнгын совхозой Дмитрий Сидоров, Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Ольга Сангадиева болон бусад эдээнэй тоодо ороно. Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхоз, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахы, Борьёогой совхоз зуун эхэ хонин бүриһөө зуу-зуу гаран хурьга абаһан байна.

Ажалшадай үүсхэл эдэбхи бадаруулха энэ хүсэн үшөөл хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй гэжэ тэмдэглэмээр. Партийна, профсоюзай, комсомолой, советскэ болон ажахын зарим организацинууд социалис мүрысөөнэй социальна ба хүмүүжүүлгын хүсые, үйлэдбэри ударидаха хэрэгтэ ажалшадые хабаадуулха аргыень хүсэд сэгнэдэггүй, мүрысөө хүтэлбэрилхын тулада эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри мууса ябуулна, шэнэ табан жэлэй түсэб хүн бүхэндэ ехэ арга боломжо нээжэ үгэнэ, тиимэ тула энэ түсэб бэелүүлхын тула хүн бүхэн хамаг шадабари дүршэлөө, хүсэ шадалаа, оюун бэлигээ зорюулхаар — иимэ үзэлөөр бүхы зониие хүмүүжүүлжэ шадагданагүй. Мүн бэшэшье дутагдалнууд бии юм. Энээнэй гэмээр зарим предприятинууд болон колхозууд түсэбөө дүүргэдэггүй, бүхы арга нөөсэнүүдээ хүсэд хэрэглэнгүйгөөр уялгануудые абаха ябадал зарим газарта үзэгдэнэ. Олон газарта ажалай журамшье эбдэхэ ушар гараһаар. Коммунистнуудай үүсхэл, үүргэ дээшэлүүлхын, эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри һайжаруулха хэрэгтэ КПСС-эй XXIV съезд дээрэ, энэ асуудалаар абтаһан ЦК-гай тогтоол соо заагдаһан тобшолол, дурадхалнуудые бодотоор бэелүүлхэ гээшэ ехэ удха шанартай байха юм.

Социалис мүрысөөн хадаа мүнөө бүришье үргэн дэлисэтэй, хүгжэлтымнай шэнэ шатын ехэ эрилтэнүүдтэ зохимо болон хүгжэжэ байна. КПСС-эй XXIV съездын, «Социалис мүрысөө улам һайнаар эмхидхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой заабаринуудые ударидалга болгон, областной партийна организаци олониитын эдэбхи үүсхэлдэ үндэһэлэн үйлэдбэриин аша үрэ дээшэлүүлхын түлөө тэмсэл социалис мүрысөөнэй үнэхөөрөө шухала дүримынь болгохын тулада оролдоно гээшэ.

Хаанашье хүдэлжэ ябаа хадаа ажалшан бүхэн коммунизм байгуулгын бүгэдэ арадай хэрэгтэ, партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые, юһэдэхи табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ өөрынгөө хубита нэмэри оруулхаар оролдохонь лабтай.

ЗАЛУУ НАҺАНАЙ ОМО

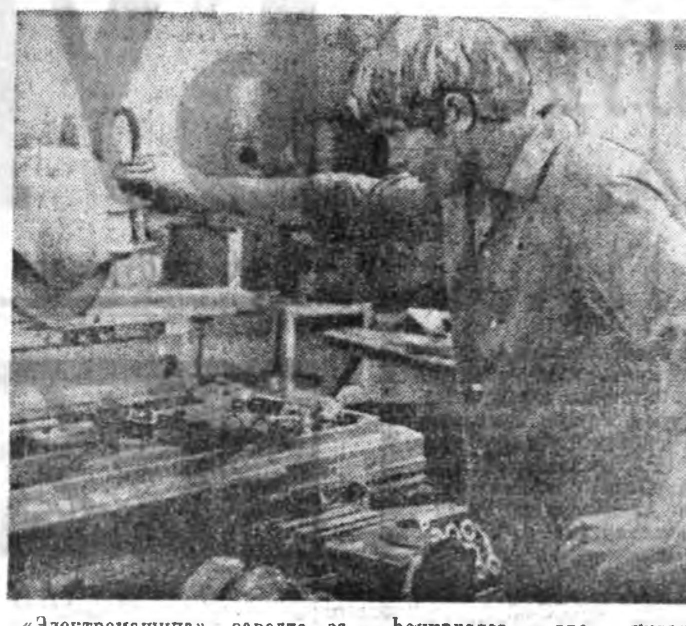

«Электромашина» заводто залуу хүдэлмэришэд олон юм. Тэдэнэр шэнэ, түрүү юумэр ходо һонирходог, аха нүхэдэйнгөө ажалай дүй дүршэлые халан абадаг заншалтай. Комсомолец Александр Литвинцев тэдэ... оролсоно. Анханда тэр... һурагшаар ороһон юм. ... һээр жэл үнгэрөө. ... хугасаа соо тэрэ эрх... хэбшэн болотороо ург... найнгаа даабарийе хо... дүүргэхэ зуураа, һайн ... продукци бүтээнэ.

Залуу слесарь Татьяна ... предприятиингаа колле... суурхаһаар үнинэй. Т... тан нүхэдтөөл адли ... съездын нэрэмжэтэ ком... луушуулай бригадада ... Юһэдэхи табан жэлэй ... болзорһоонь урид дүүр... лөө заводой хүдэлмэриш... да дэлгэрһэн социалис ... нэй түрүү зэргэдэ тэр... Нүхэр Рудская Буряад... эй Верховно Соведэй ... һунгагданхай юм.

Зураг дээрэ: тошы... сандр Литвинцев ажал...

А. ШУЛУНОВОЙ

Хонин ажал хүгжөөлгэдэ—хамагай анхара...

АЖАХЫНГАА БАЯЛИГ АРЬБАДХАЯ

Хони харууһалха гээшэ барагтайл юм бээ. Үхэр малда адли бэшэ, үргүүлхэдэнь үргэхэдэшье хүнгэн, үхэхэдэнь түлэхэдэшье хямда сэнтэй. Үбһэ тэжээлэй, талха тарьяанай байбал, хэм хэмжүүрээрнь үгөөд лэ, бэлшээридэнь гаргажа адуулхаһаа ондоо ямар тиимэ хүндэ ажалтай юм. Зун, намарынь бүришье һаа амар. Гансал үбэлдөө түл абалгынь үедэ хүшэршье байжа болоо. Теэд бэрхэшээлгүй ажал үгы юм шуу. Хонишод салин хүлһэнэйнгөө ехэдэнь дурлажа, иимэ олон жэлдэ таһалгаряагүй хүдэлмэрилнэ бшуу гэжэ нэгэ заримашуулай һэнгэргүйгөөр ама алдахыень дуулахадаа нилээд дураа гутаһан, зэбүүрхэһэншье байхаб. Үнэндөө би арба гаран жэл таһалгаряагүй хонин ажалда хүдэлмэрилнэб. Энэ хугасаа соо нилээд бэрхэшээлнүүд тохёолдожо, зобооһон байха. Абаһаар дүй дүршэлөөр бага байһандаа тиигэжэшье болооб. Теэд хэдэн жэл удаагуур эхэ хонидые харууһалжа байхадаа яагаад бэлшээхэдэ, хэзээ үрэжүүлхэдэ, жэлэй ямар сагта түл абахада таатай һайн байдагыень ойлгожо, хадуун абагдаа гээшэ.

Хони үсхэбэрилгые улам хүгжөөжэ, ашаг шэмыень бүри дээшэлүүлхын түлөө үнгэрһэн жэлнүүдтэ нилээд оролдогдоо. Сэхыень хэлэхэдэ, хонин һүрэг гээшэмнай ажахынуудай гол һалбари, дундаршагүй баялигынь болоно гэхэдэ, алдуу болохогүй. Ушарынь хадаа мүнөө үедэ хониной мяхан, ноохонһоо ородог олзо доход жэл бүхэндэ улам ургана гээшэ. Тиимэһээ бидэ хонишод харууһалхаар даажа абаһан һүрэг хонидһоо нарин ноохо, тарган мяха ехээр абаха, мүн тоо толгойень бүри олошоруулхын тула үшөө ехэ хүдэлмэри хэхэ ёһотойбди. Зүгөөр би эндэ хонин бүриһөө хурьга абаһан дүй дүршэлөө, тээмэндэ республикын ажахынуудай ахалагша хонишод — зуутанай зүблөөн тухай ба бусад хонишодто хандаһан нэмэл бэшэг тушаа багаханаашье һаань тогтон хөөрэхэ хүсэлэнтэйб.

Манай отарада ажалладаг хонишод 603 эхэ хонидые харууһална. Мүнөө үедэ Хэрээстын үбэр гэжэ газарта зуһанабди. Эндэхи бэлшээриимнай газар тиимэшье ехэ бэшэ юм. Урда захаараа хүжэ нэлэнхы тарьяалангаар хүреэлэгдэнхэй. Харин баруун, хойто, зүүн таладамнай хадын энгээр, нюсэгэн майла хабтайдаг. Тиимэһээ бидэ хонидоо үглөөгүүр гол түлэб хадынгаа наруули талын майлаар бэлшээгээд, үдэрэй халуунда амаруулһанайнгаа һүүлээр тарьяалангай захаархи һайн ногоондо адуулнабди.

Намартаа ургаса хуряалгын эхилэмсээр урдахи тарьяалангайнгаа үзүүр дээрэ бэлшээжэ, һайса таргалуулхые оролдонобди. Эндэ арбан хоногой туршада бэлшээд байхадаа хонидоймнай хүшэ тамир түргэн һайжардаг. Тиигэһээр байтарнай хони үрэжүүлхэ халуун хаһамнай эхилшэдэг юм.

Тобир тарган хонид, хэнэйшье мэдэхээр, зэргэ олоороо ототой болодог, үрэжүүлгэмнайшье түргэн сагта үнгэржэ, амар байдаг. Эхэ хонидоо гол түлэб сентябрь һарада үрэжүүлнэбди. Энэ үедэ сүүдхын 40—50 хонин хүрэтэрөө үрэжүүлэгдэдэг. Үглөөгүүр эртүүр ототой хонидые түүбэрилэн илгахадаа, 60 хонинһоо үлүүе баридаггүйбди. Юуб гэхэдэ, үбэлэй түл абалгын үедэ энээнһээ олон хурьган сүүдхэдээ адхарбал, ямаршье бэрхэ хонишоной «хүлынь алдуулжа» магадгүй бшуу. Үрэжүүлгые үлүү ехээр түргэдүүлжэ баһал болохогүй. Юуб гэхэдэ, хурьгашанаар ажаллахаяа ерэгшэд дандаа дүй дүршэлөөр баян байдаггүй. Энээниие мартажа болохогүй.

Совхозоймнай ахалагша хонишод бултадаа шахуу техник-үрэжүүлэгшын мэргэжэл шудалһан тула энэ ажалаа өөһэдөө ябуулдаг заншалтай. Үрэжүүлгын үедэ отарадамнай ототой хонидые бэдэржэ олохо арбаад хуса асаржа үгэдэг. Тэдэнээ һайса эдеэлүүлээд, бэлшээжэ, хүшэ тамир абхуулнабди.

Түл абалгын үедэ хурьгашаднай тус бүрөэ 100—140 хурьга абажа түлжүүлдэг. Энэ үедэ түрэхэ хониднай бэлшээридэ ябуулагдадаггүй. Бүри халуун намар байхада үбэлдөө гүйсэд хүрэхэ үбһэ тэжээлээ газаагаа зөөжэ асардаг заншалтайбди.

Мүнөө жэлэй уһа... тирогой сабшалан а... бэрхэшээл тохёолд... иимэ шахардуу бай... шье һаа, бидэ урда... һай захаархи ногоо... каар сабшажа, 200-... үбһэ һурилжа аб... сабшахашье юумэн... Иигэд гээд лэ отара... даһан зелёнкоёо хүр... хеэржэ байнабди. Ти... таа һолоомоёо ... оруулхабди.

Тээсгэн үнгэрһэн ... түрүү хонишод-зуута... дээрэ 100 эхэ хони... зуу, мүн дээшэшье ... шадай тоо нилээд ол... тэмдэглэгдээ һэн. Энэ ... ааб даа. Теэд бидэ ... Буряадайнгаа бүхы ... хандаһан нэмэл бэшэ... ерэхэ жэлдэ хүршэ отар... нишодые зуутанай то... хаар туһалха гэжэ ха... набди.

Байгша ондо манай ... нишод зуун эхэ хони... 100 хурьга түлжүүлж... бүриһөө 3.100 грамм ... шалжа тушааһан бай... жэлдэшье бидэ хони... хурьга абажа түлжү... раалнабди.

Манай отарада хүршэ... хонишон Константин М... Григорьевой даадаг за... һүрэг Тоёон гэжэ газар... дэг юм. Байгша ондо т... хонишод 100 эхэ хо... һөө 99 хурьга абаһан ... тэ табан жэлэй хоёрдо... хонин бүриһөө хурьга ... жүүлхэ зорилготой ... бидэ горитойхон туһа ... сэлэнтэйбди.

Мүнөө Агуу Октябр... халай 54-дэхи жэлэй ... дэлгэрһэн бүхэсоюзна ... мүрысөөндэ оролсоо... абаһан уялга, түсэбө... тайгаар бэелүүлхые ... байнабди.

Р. РАДН...
Сэлэнгын аймагай Х...
совхозой ахалагша ...

Редакцида харюусана

„ЯАРАЛТАЙ ХЭМЖЭЭ АБАГ ЛЭ"

гэжэ гаршагтай шүүмжэлхы бэшэг манай газетын ... 5-най номерто толилогдоо һэн. Тэрээн соо Хориин аймаг... дэ тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо талаар бират... хэгдэнэгүй, хура борооной ороходо үйлсэөрнь машина, ... шье ябаха аргагүй шабар шабха. алхи ялхинууд болош... жэ хэлэгдэһэн байгаа.

«Тус бэшэг Дээдэ-Хүрбын сомоной Соведэй гүйсэд... тедэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, заагдаһан ду... булта зүб гэжэ элирүүлэгдээ. Тосхониие болбосон түхэлт... талаар хэмжээнүүд хараалагдаа. Байгша ондо Хүрбын ... эндэхи харгы, үйлсэнүүдые заһабарилаа. Тарьяа хуря... рэмсээр Хүрбын совхоз тосхоной харгы, үйлсэнүүдые ... хаар уялгалагдаа» гэжэ Хориин ажалшадай депутадуудай ... Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр И. Трофимов ма... тын редакцида мэдээсэбэ.

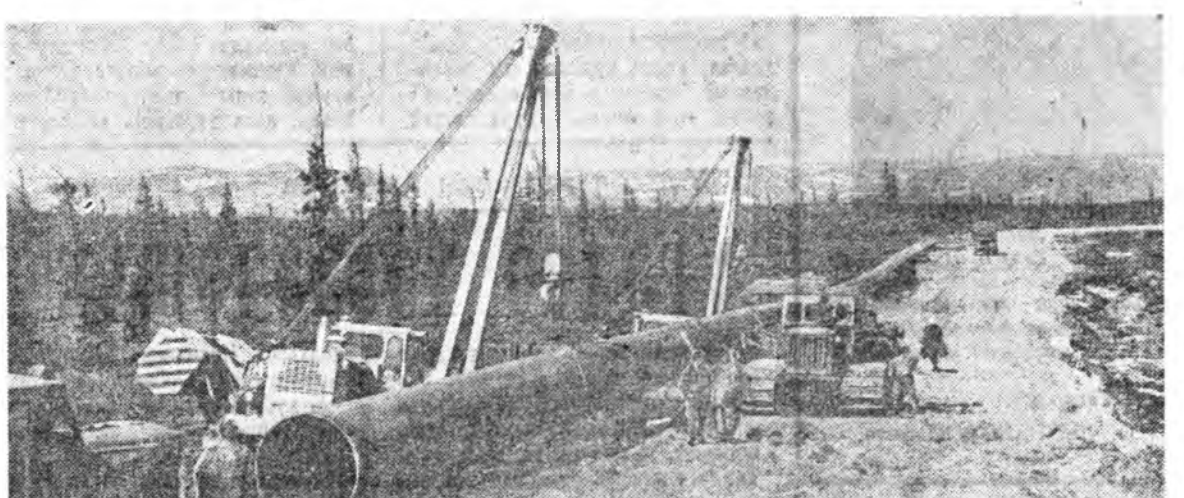

ТЮМЕНСКЭ ОБЛАСТЬ. Надым-Ухта гэжэ газай хоолой татагдажа эхилээ. Шэнэ магистраль 1200 километртэ татагдаха байна. Ямало-Ненецкэ национальна округой байгаалиин газай баялиг эндэһээ ороной түб болон баруун районуудта хүргэгдэхэ. Жэлдээ 10 гаран миллиард кубометр байгаалиин газ дамжуулан үгтэхэ юм.

«Союзгазспецстрой» трестын 5-дахи управлениин ажаллажа байһан Полярна Ураалай хадануудтахи участогта энэ зураг буулгагдаһан байгаа.

ТАСС-ай /фотохронико.

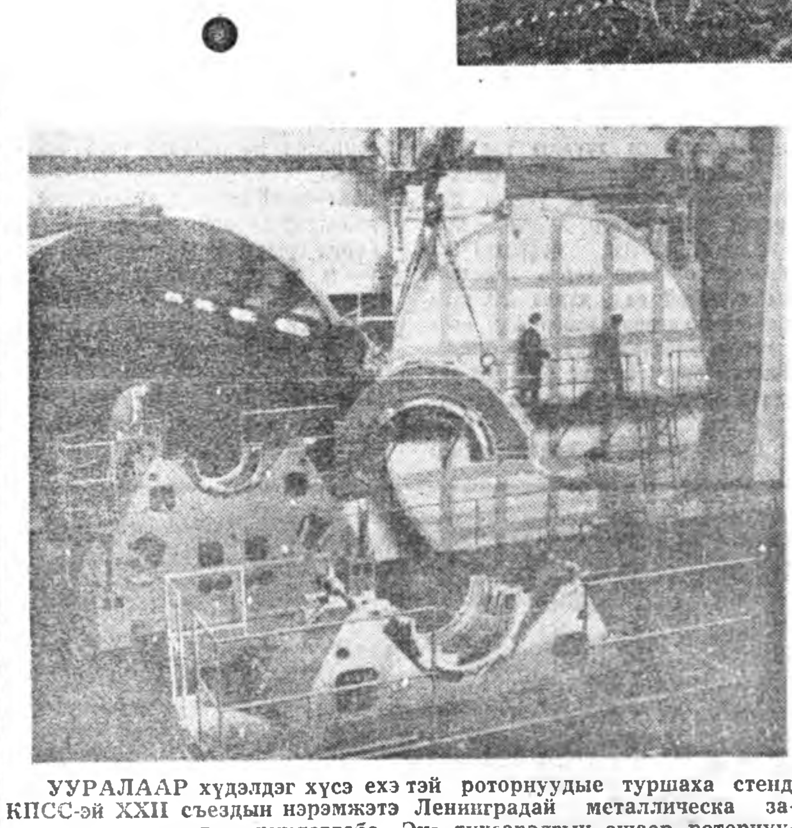

УУРАЛААР хүдэлдэг хүсэ ехэтэй роторнуудые туршаха стенд КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ Ленинградай металлическа заводто ашаглалгада оруулагдаба. Энэ түхеэрэлгын ашаар роторнуудай диск нарин нягтаар, зүбөөр шалгагдаха аргатай юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ Ленинградай металлургическа заводто ашаглалгада үгтэһэн шэнэ стенд.

Э. ЭТТИНГЕРЭЙ фото.

Овощ ургуулагшадта зорюулагдана

ТЕПЛИЦЭДЭ НАМАРТАА ЮУ ХЭХЭБ?

Манай республикын олохон ажахынууд һүүлэй үедэ шэл хушалтатай теплицэдэ үгэрсэ ехээр ургуулдаг болонхой гээшэ. Тиимэһээ хабартаа үгэрсын түлэг ургажа байхада, тэрэниие хорхой шумуулай эдихэ, гэмтээхэгүйн, үбшэлхэ муудахагүйн, буртаг үбһэнэй дарахагүйн тула али бүхы агротехническэ, һэргылэмжын хэмжээнүүдые хаһа саг соонь абаха хэрэгтэй.

Энээнтэй дашарамдуулан, намартаа теплицэнүүд соо ямар хүдэлмэри хэхэб гэжэ энэ статья дотор тобшоор хэлэхэ хүсэлэнтэйбди.

Мүнөө намарай сагта теплицэнүүд соохи элдэб хорхой шумуулнуудай үлэгдэл, буртаг үбһэ үгы хэхэ, ургамалай элдэб үбшэнэй дэлгэрэлгэһээ һэргылхэ хэмжээнүүдые абахада эгээл зохид үе байна гээшэ ааб даа. Харин энээниие эгээл мүнөө хаһа болзор соонь хэжэ шадаагүй һаа, хабартаа, зучай эхсэр ургамалай түлэг ургажа байхада теплицэ соо 20 дахин элдэб ... сасаха баатай болодгохо бшуу. Али туһай ехэ үлүү хүдэлмэри гаргаха гээшэб, мүн ургамалда хоро оло дахин сасахада тиимэшье һайн бэшэ ха юм даа.

Намартаа теплицэнүүд соо юу хэхэ болоноб? Нэн түрүүн ургасынь хуу хуряагдаһан хойно досоохи бог шорой буртаг үбһыень сэбэрлэхэ, удаан теплицэ соогоо 10-15 процентын гексахлораниие ногоон тоһондо гү, али дизельнэ түлишэдэ худхаад, аэрозольно аргаар удаан тунаад байхаар манан болотор сасаха хэрэгтэй. Тиихэдээ теплицын кубометр бүхэндэ 15-20- миллилитр тиимэ зүйл хүртэхөөр сасагдаха ёһотой. Энэмнай гол түлэб хорхой шумуул үгы хэхэ гэһэн зорилготой.

Ургамалай элдэб үбшэ дэлгэрүүлхэгүйн тула теплицэ соохи газарай хүрьһэ, шоройдо карбатион хоро сүршэхэ, тараахада ехэ ашагтай байдаг. Илангаяа карбатион үгэрсын үндэһэнэй үжэхэ, эшынь шарлаад унаха үбшэниие үгы хэдэг, мүн шүлэһэ татадаг абаахайе хүрьһэндэнь байлгадаггүй. Гадна карбатион сасахада теплицэ соо буртаг үбһэншье ургадаггүй юм.

Теплицэнүүд соохи элдэб ургамалнуудай эшэ үндэһые хуу түүжэ хаяад, газарыень хахалха, дээгүүрхииень жэгдэлхэ хэрэгтэй. Карбатион хоро газар дээрээ нэгэ жэгдээр сасахын тула участогаа хэдэн хэһэг болгожо таһалаад, кубометр бүхэндэ 2,5 литр уһанда худхаһан хоро сүршэхэ байна. Карбатион сасамсаараа газарыень хахалжа, шоройень дээрэһээнь катогоор нягтаруулан дараха ёһотой. Энэ хорые иимэ гуримаар худхаха хэрэгтэй. 10 литр уһа лейкэ соо хээд, тэрээн соогоо 400—600 кубическэ сантиметр карбатион адхажа, һайса худхаха, шэнгээхэ байна. Энэ 10 литр хороёо 4 дүрбэлжэн метр газарта сасаха.

Хабар үгэрсын рассадын түлэг ургажа байхада, эшэ үндэһэнэйнь үжэжэ, шарлажа унахаяа һанаа һаань, дээгүүрнь ТМТД хоро сүршэхэ, газар дээхэнүүрнь 1 процентын суспензи хаяха хэрэгтэй.

Үгэрсын набшаһанда ногоон, сагаан мозиака үбшэнэй бии болохогүйн, мүн үгэрсын түргэнөөр ургахын тула үрэһыень тарихынгаа урда 50—52 градус халуун уһанда гурбан сүүдхэ байлгаха, удаань 78—80 градус халуун уһанда нэгэ сүүдхэ байлгаха хэрэгтэй. Тэрэнэй һүүлдэ 1 процентын марганцово-гашуун калитай уһанда 30—40 минута соо байлгажа хордохо шухала. Хордогдоһон үрэһөө хэдэн дахин уһанда угаагаад, микроэүйлнүүдые худхаһан уһан соо ... дэбтээхэ байна.

Игэжэ шанаржуулһан ... газарай хүрьһэндэ хэрэ... гуулагдадаг юм. Эдэ бүгэ... ротехникын заабариин ё... ринаар хэжэ шадаа һаа, ... совхозууд үгэрсын ба... абаха дүүрэн аргатай.

Хабартаа, зундаа поли... ургажа байһан овощой ур... нуудые элдэб хорхой ... тээдэг байна. Илангаа ... хорхой шумуулай олон ... лаар сагай уларил ехэ ... байгаа. Эдэнтэй тэмсэхэ, е... бар овощ тариха газар... гүнзэгыгөөр хахалха хэр...

А. БОТО...
ургамал хамгаал...
республикын стан...
агро...

...УЛАД ХҮЛЭГЭЙ ...ҮГЖЭЛТЭ ТУХАЙ

...Р-эй зам харилсаанай министрэй орлогшо Петр МУРАТОВ хөөрэнэ

...замай транспорт, тэрэ... янзын һалбаринууд үй... сэхэ ородоггүй ааб даа. ...арадай ажахын тон ...тэй, орёо һалбари юм. ...номико хүгжөөхэ, гүрэ... хамгаалха хүсэ ша... хэрэгтэ социаль... соёлой үндэһэн хубилал... энэ һалбариин айхабтар ...тэй байһаниинь ойлгосо... ашаанай дүрбэнэй гур... — 2,5 триллион тонно... шахуунь СССР-эй түмэр ...шэрэгдэнэ.

...имэ too, баримта хадуу... Советскэ Союзай түмэр ...тынгаа талаар (135 мян... ...метр) бүмбэрсэг дэлхэйн ...харгын арбанай нэгэ ху... ...лнэ, ашаа шэрэлгээр — ...хубинень, хүн зониие шэ... табанай нэгэ хубиинень ...Эдэ тоо, баримтанууд юу ...гэхэдэ, нэгэ талаһаа, ...гүрэнэй түмэр замай ехэ ...шэрэдэг байһые, нүгөө та... энэ транспортын үүргэ, тех... зэбсэгжэл, ажалай эмхид... ...жээе харуулна бшуу.

...дүй дүршэлтэй танилса... ...саанаһаа ерэһэн олон ...СССР-эй түмэр за... ...портын ашаг үрэ ехэтэй ...оисолон тэмдэглэдэг юм. ...США-тай сасуулжа үзэ... ...замай километр бүхэн ...таба дахин ехэ үрэтэй... ...лагдадаг, вагонууд гурба ...түргэнөөр эрьедэг, локомо... хоёр дахин ута зам нэгэ ...соо гаталдаг юм байна. ...болоһонһоо хойшо экономи... ...дүнгүүдынь һураггүй ...совет түмэр харгын ...шэрэлгэһээ ородог ашаг ол... ...хиһээ гурба дахин ехэ, ...шэрэһэн ашаанай өөрынь ...дахин хямда байба.

...тэнгэри хоёр шэнги иимэ ...байһыень юугээр тайл... ...гэхэдэ, СССР-тэ ашаа ...эмхидхэл тон ондоо. ...Атаархаан мэеэрхээн, бэе ...тарифай, хаалта, һал... ...хара амияа хараха ...эндэ үгы бшуу. Үм... ...—монополинуудай поли... ...гүрэнэй түсэб... ...тад ондоо, ашатай ту... ...юм. Капиталис оронууд... ...талые хараад, за... ...обществодо оройдоо ...тугагүй транспортын ...һалбари хүгжөөхэ баа... ...оно.

...олонхи капиталис оро... ...түмэр харгыгаар ашаа шэ... ...нилээд бага болоһониинь ...Автомобильна болон сор... ...спортын, авиациин, хурдан түргэнөөр хүгжэхэтэй хамта. экономикон доройтожо, зарим ушарта түмэр замай компанинууд хосорһоншье байха. Ондоо түхэлэй транспортда түригдэхэгүйгөөр түмэр харгыда техническэ үндэһэн хубилалтануудые тэдэ компанинууд хэхэ аргагүй байна ха юм.

Ямаршье янзын транспортын удха шанарынь тодорхой оршон байдалһаа — социально-экономическа, түүхын, географиин, байгаалиин байдалай эрхэ нүхэсэлһөө дулдыдаха байна ааб даа. Эгээл тиигэжэ Советскэ Союзда энэ асуудалые олон тээһээнь — эрдэм, техникын, экономикын зорилгонуудай олон тээһээнь харадаг байна бшуу. КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй тоонуудые хэрбээ хараха болоо һаа, тон шухала удха шанартай гэжэ тоолодог асуудалые олон тээһээнь хаража үзэдэг юм. Транспортын ямаршье һалбариин ашаа шэрэлгын хэмжээе нилээд ехэ болгохоор, тэрэниие техническэ талаарнь зэбсэгжүүлхэ, оронойнгоо хамаг зам харилсаае бүхы дээрэнь эмхидхэхэ, ударидаха хэрэг нарижуулан һайжаруулхаар хараалагдана.

Саг үргэлжэ хүгжэжэ байдаг, дохолхо, доройтохо гээшые оройдоо мэдэхэгүй, олон һалбаритай ажахымнай улам һайжаржа байгаа арад зоной ажабайдал иимэ эрилтэ бидэнэй үмэнэ табина ха юм. Ашаа шэрэлгээр эдэнэрэй эрилтэнүүдые хүсэд, саг болзор соонь хангахаһаа гадна, ажалай, мүнгэ зөөриин, түлишын гаргаша багаар хэжэ, энэ зорилгые шиидхэхэ шухала байна. Транспортын элдэб һалбаринуудые тааралдуулан хүгжөөхэ гээшэ шухала хэрэг мүн. Тэрээнһээ гадна, эдэнэрэй хүдэлмэриие тон тодоор зохилдуулан эмхидхэхэ хэрэгтэй. Тиигэжэ шадаашье хадаа, түмэр харгы үшөөл удаан саг соо урдаһайхидал адли гол һуури эзэлһэн зандаа байха, оронеймнай транспортын гол һудаһан шэгээрээ үлэхэ гэжэ шэнжэлэлгэ харуулба.

Түмэр замшадай гол зорилго

1971—1975 онуудта совет түмэр замай транспортын хүгжэлтын гол шухала һалбаринь юун байхаб гэхэдэ, элдэб ашаа зөөхэ арга боломжыень ехэдхэхэ, эрьесыень түргэдхэхэ асуудал болоно. Энэ зорилго бэелүүлхын тула түмэр харгы шэнээр татаха, хуушануудыень һэльбэн һайжаруулха, вагон болон локомотивуудые түргэнөөр олошоруулха, станцинуудые, узелнуудые үргэдхэхэ, автоматика, телемеханика, хэлхеэ холбоо, тоололгын техникэ түргэнөөр нэбтэрүүлхэ шухала.

Юһэдэхи табан жэл соо 5—6 мянган километр шэнэ линитатагдажа, түмэр харгы нэмээгдэхэ, тиигээд үнгэрһэн табан жэлэйхиһээ 1,6 — 1,9 дахин ехэ болохо. Промышленна шэнэ шэнэ районуудта, илангаяа ороной Зүүн зүгэй нютагуудта, шэнэ түмэр харгынууд татагдаха хараатай. Ороной баруун, түбэй нютагууд, Уураал, Казахстан худар гол шухала ашаанууд эльгээгдэдэг гээшэ ааб даа. Эдэ гол шухала нютагууд тээшэ ошоһон түмэр харгынуудай хажуугаар, 7—8 мянган километр тухай газарта хоёрдохи линиин татагдахада (1966—1970 онуудайхида орходоо энэнь 3,5—3,8 дахин ута болоно), эдэ харгынуудаар ашаа шэрэлгэ улам һайжаруулагдаха, эрьесэнь түргэдхэгдэхэ.

Замай ажахы үндэһөөрөө шэнэлэгдэн һэргээгдэхэ ёһотой. Бүхэ бэхи материалаар — хүндэ шанартай, түмэр-бетон шпалануудаар, залгалаагүй рельснүүдые татаһан түмэр харгынуудаар поезд үлэмжэ түргэн шурьюулдаг болохо хараатай. Автомат нэбтэрүүлхэ диспетчерэй алба томодхохо хэрэг бэелүүлхэдэ, түмэр замшадай ажал хүнгэдхэгдэхэ, мүн түмэр харгы ашаг үрэ ехэтэй болохо юм. Манай ороной түмэр замай хахадынь иимэ албатай боложо, тон түрүүн һүндэлөө ехэтэй газарнуудта иимэ онһожоруулга нэбтэрүүлэгдэхэ юм.

420—430 мянган хэһэг гэхэ гү, али урда тээхи табан жэлэйхиһээ 1,5 дахин олон ашаанай вагонууд нэмэхээр хараалагдана. Тиихэ зуураа, түмэр харгын ашаа шэрэхэ арга боломжые 25—35 процентээр дээшэлүүлхэ, багтаамжатай, ехэ вагонуудые бүтээн гаргаха хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдаха юм. Түмэр харгыгаар ашаа зөөлгэ бүхы дээрээ 22 процентээр нэмэжэ, 1975 оной эсэстэ гурбан триллион-тонно километрһээ үлүү болохо хараатай.

Наймадахи табан жэлэйхидэл адляар, хүдэлмэришэдэй тоое олошоруулангүй ашаа шэрэлгын хэмжээн ехэ болохо зэргэтэй. Энээниие туйлахын тула ажалай бүтээсые 23 процентээр дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. СССР-тэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэ салин хүлһэнэй ургалтатай сэхэ холбоотой байдаг юм. Наймадахи табан жэлдэ иимэ байгаа, мүнөөшье —юһэдэхи табан жэлээ совет түмэр замшад ингэжэл эхилбэл даа.

Һая гараһан шиидхэбэринүүдэй ёһоор, 1971 оной июлиин 1-һээ түмэр замай 2,3 миллион хүдэлмэришэдэй салин дээшэлүүлэгдэнхэй. Хэрбээ түмэр замай транспортда салингынь дунда зэргээр 16,7 процентээр дээшэлээ һаа, иимэ мэргэжэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй: мастернуудай, локомотивай бригадануудай хүдэлмэришэд, бухгалтернууд, кассирнууд, харгын хүдэлмэришэдэй салин 25 процентээр дээшэлээ. Тэрээнһээ гадна бүри хүшэр түмэр харгын участогуудай хүдэлмэришэдэй салин үшөө 15 процентээр дээшэлүүлэгдэнхэй.

Транспортые техническэ талаарнь зэбсэгжүүлхэдэ, тэндэ хүдэлдэг хүнүүд мүн лэ хубилалсаха, хүдэлмэрилхэ арга боломжо һайжарха болоно. Гараар, бар хүсөөр хэдэг хүдэлмэритэй холбоотой мэргэжэл үгы болохо, эрхим мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдэй тоо олошорхо байна бшуу. Түрүү техникэ — тепловозууд болон электровозуудые нэбтэрүүлгэ иимэ хубилалтада ехэ удха шанартай, үүргэтэй байха юм. Мүнөө СССР дотор түмэр харгыгаар шэрэгдэдэг ашаанай 96,5 процентыень тепловоз, электровозоор зөөдэг болонхой.

«...Электрификациие нэмэхэдэ»

СССР-эй түмэр харгые элетрификацилга транспортдахи техническэ дэбжэлтын шухала хубиин нэгэн гэжэ тоологдодог юм. Нэгэ янзын локомотивуудые түрүү шэнжэтэйнүүдээрнь һэлгэхэдэ, ехэл удха шанартай ааб даа. Тиигээшье һаа, ганса талаһаань хаража болохогүй. Энэ ушар бүри гүнзэгы удха шанартай юм. Юуб гэхэдэ, 1920 ондо Советүүдэй Бүхэроссин VIII съезд дээрэ ороноо электрификацилга тухай соносхогдоһон гүрэнэй политикын нэгэ хубинь болоно.

Совет түмэр замай картые хараад үзэгты даа. Закавкази бүрин электрижүүлэгдэнхэй. Ороной Европын хубидахи промышленна районуудта хаа хаанагүй электрын шэжэм утаһанууд татагданхай. Электрижүүлэгдэһэн ута гэгшын түмэр харгынууд ороной хойто зүгһөө урда нютагууд хүрэтэр, баруун тээһээнь зүүн тээшээ зурынхайнууд. Советскэ Союз эгээл ута түмэр зам электрижүүлжэ, 1959 онһоо хойшо дэлхэй дээрэ түрүү һуури эзэлнэ. Мүнөө иимэ харгын хэмжээн 34 мянган километр болоод, бүмбэрсэг дэлхэй дээрэхи бүхы харгын гурбанай нэгэ хубиие эзэлнэ.

Совет түмэр харгын ашаг үрэнь эдэ хурдан түргэн харгы замһаа болохо байна. Иимэ харгыгаар ашаан түргэн, аша үрэ ехэтэйгээр шэрэгдэхэ байна бшуу. Хоёр иимэ тоое сасуулжа үзэгты: СССР-эй бүхы түмэр харгын дүрбэнэй нэгэ хубинь иимэ хурдан (электрын хүсэндэ оруулагдаһан) харгы болонхой. Теэд энэ харгыгаар бүхы ороной ашаанай 50 процентыень шэрэгдэнэ. Ашаа шэрэлгээрээ США-гай бүхы рельстэй транспортые манай түмэр харгы булидаг.

Сибириие һэтэ гараһан зургаа мянга шахуу километр түмэр харгы дэлхэй дээрэхи эгээл ута зам юм. Москваһаа эхилээд, Куйбышеваар дамжан (Волго мүрэниие гаталдаг) гараад, Омск, Эрхүү, Слюдянкаар (Байгал далай дээрэхи) алад гаража, Петровско завод хүрэтэр һунана. «Баатар габьяагай зам» гээд энэ харгын хэдэн зуун километрынь нэрлэгдэнхэй. Харгы татагшад шабар шабхатай, намаг болдогтой, гол горхотой газар гаталха, хүнэй хүлөө табяагүй хада уула, ой тайга дабаха баатай болоһон юм.

Эдэнэй ажал сэгнэшэгүй ехэ. Сибириие һэтэ гараһан энэ харгы оронеймнай холын захын районуудые бэе бэедэнь дүтэлүүлээ. Тэрээнһээ гадна, энэ харгы Сибириин олон шэнэ шэнэ барилгануудые найдамтай, зөөлэн һайн транспортаар хангаа, энэ шадарай нютагуудай арад зоной байдал һуудалые үндэһөөрнь хубилгаа. Жэшээнь, урдань хэдэн һара һарлажа жэлдээ нэгэл хүрэхэ газарые дүтэ болгоо бшуу. Түмэр харгын албанда хэрэглэгдэхэһээ гадна, электрын гэрэл хүсэн мүн тэрэ шадарай тосхонуудта абаашагдаа, колхозууд болон совхозуудай фермэнүүд, мастерскойнуудые элшээр хангаа, дүтын районуудай багахан предприятинуудта электрын хүсэ үгөө.

Сибириин түмэр зам мүнөө уласхоорондын харгы болоод байна. Европын бүхы оронуудай Японтой, Номгон далайн район шадар оршодог бүхы гүрэнүүдтэй харилсаха эгээл богони зам Сибириин түмэр харгы болонхой. Мүнөөшье Японһоо Европо руу, тэндэһээ Япон руу ашаанууд эльгээгдэжэл байдаг. Дэлхэйе холбоһон иимэ ута харгыгаар ашаа шэрэлгэ ямаршье авиацитай гү, али уһан замай транспорттай яашье сасуулашагүй байна ха юм.

1971 онһоо 1975 он болотор үшөө зургаа-долоо мянган километр түмэр харгы электрижүүлхээр хараалагданхай, тэрэнэй дүрбэ мянга шахууень переменнэ тогоор электрын хүсэндэ оруулагдаха, (мүнөө 12,5 мянган километр харгы энэ түрүү аргада оруулагданхай). Электрификациие ниитэ дээрэнь нэбтэрүүлхэ, тепловоз үргэнөөр хэрэглэдэг болохо — эдэ хоёрые бодомжотойгоор, экономическа талаараа аша туһатайгаар хэрэглэхээр хараалагдана.

Ашаа ехээр шэрэдэг, хүн зоной олоороо ябадаг түмэр харгынууд электрын хүсэндэ оруулагдаха юм. Жэшээнь, Сибириин түмэр харгыгаар зүүн тээшээ үшөө 510 километртэ — Забайкалиин түмэр замай Карымска станци хүрэтэр хүсэтэ шэжэм утаһанууд татагдаха болонхой. Хойто Кавказай, промышленна Ураалай, мүн ороной бусад районуудай түмэр харгы электрын хүсэндэ оруулагдахаар хараалагдана.

Түгэс хүсэтэй шэнэ электровозууд түмэр замаар ябадаг болохо. Эдэмнай электрын элшэ хүсэнэй 9—15 процентыень контактна сетьдэнь бусаадаг байха юм. Найман голтой совет томо локомотивуудай бүлэдэ мүнөө туршагдажа байгаа бар хүсэтэй гигантнууд нэмэгдэхэ, эдээндэ 1000—1200 киловатт хүсэтэй двигательнүүд табигдаха юм.

(АПН).

ЛААГААР будагдаһан эхэнэрэй 100 мянган паар сабхи Украинын худалдаа наймаанай магазинуудта оробо. Иимэ сабхи Львовой «Прогресс» гэжэ фирмэдэ оёгдоно. Ворошиловградай нэгэдэл мүн лэ иимэ сабхи оёжо захаланхай.

Байгша ондо республикын гуталай предприятинууд 24 миллион паар намарай, үбэлэй гутал оёжо гаргаха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Львовой «Прогресс» гэжэ фирмын хүдэлмэрилэгшэ Л. Лопушанская сабхинуудта һуеы няана. АПН-эй фото.

ЦЫДЕН БАДМАЕВ — «СЭНХИР ЭКРАНДА» ХАБААДАГША

Буряадай АССР-эй габьяата артист Цыден Бадмаев Эхэ орон соогуураа айлшалжа, һаяхан бусаба.

«Союзконцертын» уряалаар Москва, Ленинград, Киев, Минск, Тбилиси болон Ташкент хотонуудай артистнуудтай сүг ябажа, «Ононой эрьедэ», «Ангуушан ба бүргэд», «Залуу наһан» гэһэн буряад арадай хатарнуудые гүйсэдхөө.

— «Сэнхир экран» гэһэн эстрадын программада ороной мэдээжэ артистнууд хабаадаа. Украинын ССР-эй арадай артистка Арканова, Белоруссиин ССР-эй арадай артист Зиновий Бабий, Грузиин ССР-эй габьяата артистка Венера Майсурадзе, уласхоорондын болон Бүхэсоюнза конкурснуудай лауреадууд Л. ба А. Гайдаровтан, Е. Арнольдова, Г. Дудник болон бусад бидэнтэй ошоо. Уран һайханай талаар бидэнэрэй хүтэлбэрилэгшөөр композитор Борис Карамышев ябаба. Москва, Ленинград, Каунас, Омск, Челябинск, Запорожи болон бусад хото городуудта концертнүүдые үгөөбди. Буряад арадай хатарнуудые гүйсэдхэхэдэм, альга ташалга удаан замхадаггүй байгаа. Буряад түхэл маяг онсо илгарһан хүгжэм, гоё һайхан хубсаһан, минии һанахада, олониие гайхуулаа, баясуулаа, зүрхэ сэдьхэлыень хүдэлгөө хаш, —гэжэ артист хөөрэнэ.

Цыден Бадмаев нэгэ бага амарһанайнгаа һүүлээр Буряадай аймагуудта, Агын, Усть-Ордын национальна округуудта ошожо, хатар наада харуулхань.

В. НИМБУЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай габьяата артист «Ононой эрьедэ» гэһэн хатар гүйсэдхэжэ байна.

ЗАЛУУ УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ КОНФЕРЕНЦИИЕ УГТУУЛАН

Доржи Эрдынеев

Сүлэг ба зээн

Романһаа хэһэг

(Түгэсхэл. Эхининь манай газетын сентябриин 29-нэй, октябриин 1,2 ой номернуудта).

Иигэжэ хүнһөө өөрэгүй харууһан доро ямаанай һүөөр тэжээлгэһэн унаганайнгаа гунан болоходонь Осор эмээл тохоод, эгээл тэбхэр һара булгиюулаа бэлэй.

Тэрэ сагһаа хойшо гүйгөөшэ Хуа эдэ хоёр нүхэсэжэ, хэн хэнэйнгээ нэрые холуур суурхуулаа һэн даа. Тиихэдэ үшөө амиды ябаһан Наһан үбгэжөөл Осорой эсэгэ: «Санданай Баянай найман азарга адуун соо иимэ унаган байгаагүй юумэ. Теэд баатарай түрэхэдэ, хүлэгынь ерэдэг гэлсэгшэ гүб даа. Гурбан ашанараймни хэдшье болохонь үшөө мэдэгдээгүй!» — гэжэ гүнзэгы удхатайханаар бахархадаг бэлэй.

Түрүүшынхиеэ Хуа энэ Хүрилгөөтын обоодо гараа һэн. Һүүлээрнь Ехэ Тосхондо болоһон зунай һайндэртэ зорюута һоригдоһон Айбалта, Хангай, Шулуута, Аршаанта болон бусад нютагуудай суута гүйгөөшэнүүдые ахиһан юм. Тиихэдэ бүхы Энхэ-Талада Осорой мори хүсэхэ гүйгөөшэ үгы болоод, Наһантан, Ургыта, Осор Хуа гэһэн үгэнүүд холуур зэдэлээ бэлэй.

— Хайран моримни! — гэжэ Осор мүнөө хара буунгяар газарта нёлбоод, хүригшэнэйнгөө хүл доогуур хиидэһэн саһа харахадаа: «Бордоһолхонь лэ даа!.. Мүр һалгаахань. Хашалантай тэнгэри агшаб! — гэжэ хамар дороо дуугарна. — Халуун дээрэнь правленидэ дуулгаагүйдэ болёо...»

Теэд центр тээшээ гүйлгэхэдөө, элдэб бодолнуудта абтажа эхилбэ. Түбхын түрүүн адуунайнгаа ойро юундэ хоноогүйгөө асуулгаха. Түрэхэ бэриеэ һахяаб гэхэдэнь, һамганшни хаана байгааб гэхэл даа. Шойдог ламаяа асархаяа ошоһынь ноёд мэдэхэдээ, Майдарта хандажа: «Эхэ эсэгэшни лама бурхан тухай ниитын хэрэгһээ үлүүгээр бododог байба гээшэ гү?» — гэхэдээ болохо. Иимэл саг ерэнхэйл даа. Хамаг юумэнһээ айха, үнэн ябадалаа нюуха, юрэдөө, энэ юртэмсэдэ хулгайгаар ажаһууһан шэнги болошоол. Халтад лэ гэһэн асуудалаар Базар түрүүлэгшэ, мүн колхозойнь бэшэшье хүтэлбэрилэгшэд Ехэ Тосхон дуудуулдаг болошоо, зариманиинь ошоншье ошодог...

Юрэдөөл хэсүүхэн тодхор Осорой үрхэ нээбэ. Алдаһан адуугаа түлэхэ болохонь гээшэ. Теэд наһаараа суглуулһан зөөриеэ хамтаралда ороходоо үгөө һэмнай. Эдэ ноёдшни тиигэжэ һанахагүйл ёһотой даа. Мүнөө һаажа байһан Майдартанайнь, өөрынь үнеэд дахуултаяа, хоёр гэрэйнгээ хонидтоёо үриинь бүглэжэ шадахагүй, шэнэ гэрээ, энэ бэлдэгшэ модоо үгэхэ, ажалта үдэрөө бэшүүлхэ болохо...

Урдахи хойнохиёо бодожо үрдингүй Осор центрээ хүрэбэ. Абынгаа ерээд моринһоо буухагүйдэнь Болод, һүүлээрнь бага Дондогынь гүйлдэжэ гарабад.

— Эжытнай ерээ гү? — гэжэ эсэгэ ооглоно.

— Үгы!

— Ахайтнай хаанаб?

— Үглөөгүүр мордоо һэн!..

Болод сарнууд тухай асууханьёһотой, ахайнгаа ондоо хүндэ үгэһыень хэлэжэ, абынгаа хорыень хүдэлгэхэ дуратайхан хүлеэбэ. Теэд абань тэрээндэ:

— Энэ бэеэрээ хойшоло! Абгайтнай түрөө... Дуулана гүш, Болод? — гэжэ ооглоод, правлени тээшэ ябашаба. Тиигээд хүбүүгээ Баруун Ургыта бэридээ эльгээхэ болоһондоо нэгэ бага сүлөө орожо: «Нохойе, гүйгөөшын үлэһэн һаа, тэдээхэн адуу нюужархиха һэм. Аргынь оложо толгойень хүсөөхэл байгааб», — гэжэ шэбшэн, правлениин газаа бууба.

Ород малгайгаа абаагүй, үнгөөрнь газаашань оёһон хонин оодон полушубка дээгүүрээ үргэн горьё бүһэтэй, сүүмхэеэ үргэлһэн Гомбын Базар түбхын түрүүн тэрээндэ харагдаа һэн. Саананинь Митэб бухгалтерай толгой бултайна «Зоной үсөөн байһан болоо юм гү», — гэжэ Осор һанаха мүртөө:

— Нүхэд, муу юумэ дуулгажа ерэбэлби даа! — гэжэрхинэ.

Адуушанай барагар шарай, энэ бахарданги үгэнүүдынь тэдэ хоёрые гансата хүл дээрэнь бодхобо.

— Юун болооб? — гэжэ Базар түрүүлэгшэ ойронь ерэнэ. Зүдэрүүшэг сагаан шарай дээрэнь со шоһон тэмдэг үзэгдэжэ, саг үргэлжэ һанаата болоһон шэнги ябадаг гүнзэгы хурса нюдэеэ бүри үзүүрлэн шэртэхэдээ, Осорой сэдьхэлые бултыень таажа байһан мэтээр харгадаадхиба. Тэрэнэй урдаһаа худалаар хэлэхэ аргагүй байба.

— Арбаад адуугаа... гүйгөөшэеэ... — гэжэ эхилһэн аад, Осор гэнтэ бүри ехээр хара бууһандаа дуугаржа шадахаяа болишобо, малгайгаараа үбдэгөө сохин шоншорно.

«Аа даа... Барагтай юм ха юм даа. Яатараа ухаа алдаба гээшэб гэжэ һанаалби» гэһэншүүгээр Базар һанаа алдажа, харин дээрэ зүрхэтэйшэг Митэб мэгдүү асууна:

— Шоно баряа гү?

— Үгы... Хулуулгааб...

— Хулуулгааб? — түрүүлэгшэ дахин Осор тээшэ нюдөө үзүүрлэжэ, гайхаһаниинышье, сухалаашье хүрэһынь мэдэхын аргагүйгөөр: — Юу хэлэнэ гээшэбта? Адуу намналган үни мартагдаа һэмнай, — гэбэ.

— Бү мэдыш... Мүрынь мүшхэхэдэм, ябаган хүн ерэһэн байна. Ошоод харахадатнай болохо... Гүйгөөшымнай барижа унаад адууемни намнаал даа...

Тэдэ гурбан гайхалсан, түр зуура абяагүй һуубад. Гэнтэ Осор:

— Майдар хаанаб? — гэбэ.

Эсэгэ хүбүүн хоёрой хоорондохи харилсаа һайн мэдэхэ хадаа Базар түрүүлэгшэ мүнөө хүбүүндэе адуушан янгаргахаа һанаа гэжэ тухайлаад:

— Хүн үхөө бэшэ хадаа бараг юм ааб даа... Гарза дээрэмнай үшөө нэгэ гай болоһониинь муу байна! — гэжэ түгшүүритэйхэнээр хэлэбэ. — Яаһан бузар юумэн болобо гээшэб, нээрээшье!.. Теэд бахардажа мэгдэнхаар бушуухан хүдэлһэн дээрэ гэлсэгшэ һэн, мүрынь мүшхэхэ болоо бэзэбди даа?

Гомбын Базар аюулай болоходо: «Хүн үхөө бэшэ хадаа бараг юм ааб даа!» — гэжэл хэлэдэг. Теэд Осорто гүйгөөшэеэ алдагшань дүтынгөө нүхэрые үхүүлһэнтэй адли ха юм. Базар, юрэдөө, өөрынгөө унадаг суута гүйгөөшын хойноһоо халаглаха, дурдахагүй хадаа ямар хүн гээшэб! Иимэл хадань тэрэ мориной олдоо һаань, дахин унуулха хэрэггүй, өөртөө байлгаха! Унажа ябаһан мориниинь хүндэ дүтынь нүхэрһөө оорэгүй һанагдадаг. Теэд Базар Хуа тухайгаа ухаанайнгааш угта оруулнагүй!

Иигэжэ бодоһоор Осор тэдэнэй хойноһоо гараа һэн...

Социалис оронуудаар

«ЛОТ» Атлантика дээгүүр далияа дэлибэ

...ШАВА. (АПН-эй корр.). ...ээнь Польшоһоо Хойто Аме... хүрэтэр имагтал Атлантиин ...долгиндо үлгыдүүлэн хү... ...болохо байһан. Хоёр оронине ...дог «Баторий» гэжэ тепло... ...мүнөө «Стефан Баторий» ...энэ түхэлэй онгосо һэлгэн... ...ын сагта Польшын ниис... ...Хойто Америкэ хүрэтэр ...ийшье замаар ошохо арга ...болохонь гэжэ «Жиче Варша... ...газетэ мэдээсэнэ. Хоёр түбиин ...ондо «ИЛ-62» түхэлэй агаарай ...нэр ниидэдэг байха. Шэнэ за... ...ниидхүүлхын тула Поль... ...Арадай Республика тиимэ ...түүдые СССР-һээ худалдажа абаа юм. Агаарай замай нээгдэхэдэ, Варшаваһаа үдэрэй турша соо Чикаго, Нью-Йорк болон Монреаль хотонуудта хүрэхэ болоно бшуу. «ЛОТ» гэжэ Польшын авиатранспортна компаниин самолёдуудта Баруун Европыншье зарим ороной хүнүүд һуугаад замаа үргэлжэлүүлхэ аргатай болохо юм.

Совет лайнерай һайн талануудые тэмдэглэхэ зуураа, энэ самолёдто һуугаад ябахада аятай, холо хүрэтэр буунгүй ниидэдэгынь мэдээжэ, мүн агаарай ямаршье орёо байдалда аюулгүйгөөр, тогтон торонгүй замаа үргэлжэлүүлхэ арга олгохо эрхим шанарта түхеэрэлгэтэй гэжэ газетэ бэшэнэ.

С. ШТУКАТУРОВ.

Шэнэ институт нээгдэбэ

СОФИ. (АПН—«София-пресс»). Социалис харилсаа холбооной асуудалнуудые шэнжэлхэ институт Болгариин ниислэлдэ нээгдэбэ. Тэрэнэй гол зорилгонь гэбэл, бусад социалис оронуудтай ажахын, научно-техническэ харилсаа байгуулалгада хабаатай асуудалнуудые шиидхэхэ юм. Институдай дэргэдэхи тусхай зургаан-интеграциин юрэнхы асуудалнуудай, уласхоорондын хэмжээндэ ажахы мэргэжүүлгын, аха дүү гүрэнүүдэй хамтын түсэбүүдые табилгын, эд бараанай, мүнгэ зөөриин талаар харилсаанай, гүрэн бүхэнэй бэеэ даанхай ба[illegible]гатайнь холбоотой асуудалнуудай секцинүүд бии. Мүн гадаадын экономикын хүгжэлтэ тухай мэдээ бүридхэдэг тусхай таһаг байгуулагданхай.

Эрдэм-шэнжэлгын энэ шэнэ эмхи дэлхэйн социалис байгуулалтын асуудалнуудые шэнжэлдэг Уласхоорондын институтдай, СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай шэнжэлгын национальна институдуудтай нягта холбоотойгоор ажалаа ябуулха байна.

„Хүн—эрдэм наука—техникэ“

ПРАГА. (АПН-Прагопресс). Европын социалис гүрэнүүдэй наукануудай академинүүдэй философи болон социологиин институдуудай директорнүүдэй заншалта зүблөөн Карловы Вары хотодо болоо. Эдэ уулзалгануудай гол зорилгонь социалис гүрэнүүдэй эрдэм шэнжэлгын адли түхэлэй эмхинүүдэй харилсаа холбоое саашадань хүгжөөлгэ болоно. Мүноонэй зүблөөн дээрэ «Хүн — эрдэм наука —техникэ» гэһэн асуудалаар һанал бодолоо зүбшэхэ байна. Иимэ асуудал дэмы табигдаагүй. Юуб гэхэдэ, 1973 ондо Болгариин Варна хотодо болохо уласхоорондын философско XV конгресс дээрэ энэл асуудалые зүбшэн хэлсэлгэ гол һуури эзэлхэ бшуу.

Боксидай баялигууд олдоно

БУДАПЕШТ. (АПН «Будапресс»). Венгриин газар дайда боксидуудаар угаа баян юм. Энэ шухала ашагта малтамал Венгридэ эгээн түрүүн 50 жэлэй саана олдоһон байна. «Мүнгэлиг» металл гэжэ суурхаһан алюмини болодог боксидуудые Венгри жэлдээ 1600 мянган тонно малтажа абана. Тиимэһээ энэ социалис гүрэн алюминиин үйлэдбэрилгээрээ дэлхэй дээрэ зургаадахи һуури эзэлдэг болоо.

Дунайн саада бэеын Баконь гэжэ хадата райондо боксидаар шэнэ, баян хэбтэшые үнгэрэгшэ зундаа геологууд элирүүлээ юм. Эндэхи боксит эрхим шанартай гэжэ шэнжэлгэнүүд элирүүлээ. Эндэхи боксидууд газарай нюруу дээрэ шахуу хэбтэнэ, тиимэһээ ашаглахада бэлэн гэһэн тобшолол эрдэмтэд хээ. Республикын бусадшье районуудта энэ үнэтэ малтамалые бэдэрэлгэ амжалтатайгаар хэгдэнэ.

Румынида хими түргэн хүгжэнэ

БУХАРЕСТ. (АПН-эй корр.). Химическэ промышленность Румыниин Социалис Республикын экономикын түргэн хүгжэжэ байгаа һалбаринуудай нэгэн юм. Теляжене хотодо нилээд томо химическэ комбинат баригдажа байнхай. Плоешти болон Брази хотонуудтахи заводууд үргэдхэгдэнэ. Шэнэ табан жэлэй хугасаа соо искусственна үтэгжүүлгэ, элдэб полимернүүдые үйлэдбэрилгэ илангаяа эршэтэйгээр хүгжэхэ байна. 1975 ондо 7,4 миллион тонно үтэгжүүлгэ ороной хүдөө ажахыда эльгээгдэхэ түсэбтэй. Хэрбээ 1970 ондо эдлүүриин газарай гектар бүридэ 65 килограмм үтэгжүүлгэ хэгдэдэг һаа, 1975 ондо дунда зэргээр гектар газарта 200 килограмм үтэгжүүлгэ хүрэдэг болохо.

СССР болон бусад социалис оронуудтай харилсаа холбоо байгуулжа, хамжаланда орожо, ажахыгаа хүгжөөһэнэйнь ашаар Румыниин Социалис Республикын химическэ промышленность иимэ амжалтануудые туйлаа бшуу.

«СЭВ-эй гэшүүн оронуудтай экономическа нягта харилсаа холбооной тогтоогдоһоной ашаар аммиак, синтетическэ каучук, антибиотигууд гэхэ зэргын химическэ продукци үйлэдбэрилхэ элдэб түхеэрэлгэнүүдые Советскэ Союзһаа манай орон абаһан юм», — гэжэ «Вяца экономике» журнал тэмдэглэнэ.

„БУРЯАД ҮНЭН“ 1972 ОНДО

Юhэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ —1972 ондо абтаха хэблэл захилга сентябриин 1-hээ эхилэнхэй. Энэ политическэ шухала хүдэлмэритэй дашарамдуулан, «Буряад үнэн» газетэ ерэхэ жэлдэ ямар түсэбтэй, юу хэхээ байнаб гэжэ урданайнгаа заншалаар манай уншагшад hонирхоно ёhотой. Тиимэhээ редакциингаа түсэбтэй уншагшадаа тобшохоноор танилсуулхамнай.

1971 ондо Советскэ Союзай Коммунис партиин ээлжээтэ XXIV съезд боложо, манай ороной арадай ажахые 1971—1975 онуудта хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тухай Директивэнүүдые баталан абаhан байна. Партиин съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хүсэл эрмэлзэлээр зоригжоhон манай республикын хото, хүдөөгэй ажалшад бүхы хаба шадалаа элсүүлэн хүдэлнэ. Хүдэлмэришэн, колхозой гэшүүн, алба хаагша бүхэнэй энэ шанга тэмсэлые газетын хуудаhануудта шадамараар зураглан харуулха гээшэ манай хүдэлмэрилэгшэдэй шухалын шухала зорилго болоно.

«Социалис мүрысөө саашадань улам hайнаар эмхидхэхэ тухай» тогтоол КПСС-эй Центральна Комитет hаяхан баталан абаба. Мүрысөөе толгойлхо хэрэгтэ партийна, профсоюзай организацинуудай дүүргэдэг үүргэ дээшэлүүлхэ, тэрэниие бүри үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрүүлхын тула олониитын дунда ябуулагдадаг политическэ хүдэлмэриин бүхы онол арга сүм хэрэглэхэ асуудалнуудта энэ тогтоол соо онсо анхарал хандуулагдана. Ушар тиимэhээ газетэмнай социалис мүрысөөнэй гурим тодорхойлхо, тэрэнэй ябаса, дүнгүүдыень согсолхо хэрэгтэ бүри ехэ анхарал табидаг болохо. Ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэл, эрдэм наукын шэнэ туйлалтанууд тухай ходо бэшэгдэжэ байха. «Түрүү дүй дүршэлэй хуудаhан» гэhэн гаршагтайгаар промышленностиин, хүдөө ажахын, соёл культурын талаар туйлагдаhан амжалта, илалтанууд, түрүү коллектив болон ажалай баатарнуудай үйлэ хэрэгүүд дэлгэрэнгыгээр харуулагдаха. Тиимэ тусхай хуудаhануудые бэлдэхэдэмнай партийна организацинуудай, нютагай Совэдүүдэй, ажахын зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, ажалай түрүүшүүл, мэргэжэлтэд, эрдэмтэд эдэбхитэйгээр хабаадалсаха бэзэ гэжэ найдагдана.

Ажалша хүн — газетымнай гол герой болоно. Тиимэhээ тэдэ хүнүүд тухай очерк, зураглал ба корреспонденцинүүд «Табан жэлэй түрүүшүүл», «Нүхэр тухайгаа», «Ажалай ветеранууд», «Юрын хүн тухай хөөрөөн», «Хэншье, юуншье мартагдаагүй» гэхэ мэтэ гаршагууд доро ходо толилогдожо байха.

Коммунис партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ партийна, профсоюзай, комсомолой организацинуудай, нютагай Совэдүүдэй үүргэ тон ехэ. Тиимэhээ партиин, комсомолой райкомуудай, партийна эхин организацинуудай, комсомолой болон профсоюзай эхин эмхинүүдэй, нютагай Совэдүүдэй үдэр бүриин ажал хэрэг тухай статья ба корреспонденцинүүд үдэр бүри толилогдожо байхаар хараалагдана. Мүн үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй ажал хэрэг, коммунистнууд, комсомолшууд ба партийнабэшэ эдэбхитэдэй политическэ hуралсал, ойлгуулламжын ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин асуудалнуудта урда урдынхиhаа ехэ анхарал табигдаха байна.

Промышленна, хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрые бүри ехэ болгохо, алмалта арьбалалтын гурим улам hайжаруулха, ажалай эмхидхэл, түсэб ба уялгануудай дүүргэлтын түлөө коллектив, ажалша хүн бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлхэ тушаа hонирхолтой материалнууд «Табан жэлые — болзорhоонь урид», «Промышленность — хүдөө ажахыда», «Шэнэ барилганууд», «Экономическа шэнжэлэл», «Балта ба хадуурай бата барисаан», «Үүсхэл гаргаhан ажахыда» гэхэ мэтэ гаршагууд доро толилогдожо байха. Энэ хэрэгтэ ажахынуудай ба предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, ажалай түрүүшүүл, хүдөө ба хүдэлмэришэн бэшэгшэдэй олоороо хабаадалсахань тон шухала гүб даа.

Эрдэм ба техникын туйлалтануудтай, соёл культурын хүгжэлтэтэй, уран зохёолшод ба уран зураашадай, хүгжэмшэдэй шэнэ зохёол ба бүтээлнүүдтэй уншагшадаа саг соонь танилсуулжа байхын тула эрдэм наукын, литература ба искусствын асуудалаар тусхай хуудаhанууд гаргагдажа байха. Тиихэдэ үргэн олон уншагшадай hайшаалда хүртэhэн «Һургуули — шабинар — түрэлхид», «Хонхо», «Толи», «Саянhаа Витим хүрэтэр» гэжэ хуудаhанууд үргэжэлүүлэгдэхэ.

ТАСС-ай, АПН-эй hонин hонин мэдээсэлнүүд, сэрэгэй-патриотическа темэтэй статьянууд, спортын, нютаг нютагай hонин газетымнай номер бүхэндэ үгтэжэ байха. Манай хүршэ Монголой Арадай Республикада, Агын ба Усть-Ордын национальна округуудта боложо байhан hонин тухай материалнууд баhал толилогдодог байха.

Нютагай Совэдүүдэй, ниитын эмхинүүдэй хүдэлмэриин асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагдаха. Совет хуулинуудые, илангаяа ажал тухай шэнэ хуули бэелүүлхэ, сүүдэй зургаануудай, милици ба прокуратурын хүдэлмэри тухай hонирхолтой корреспонденци, статья, репортажнууд «Совэдүүдэй хүдэлмэри», «Республикын засагай дээдэ зургаануудта», «Сүүд дээрэhээ», «Юристын зүбшэлнүүд» гэхэ мэтэ гаршаг доро бэшэгдэдэг байха.

Совет Социалис Республикануудай Союзай тогтоhоор 50 жэлэй ой 1972 оной декабрь hарада, мүн Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын 50 жэлэй ой 1973 ондо тэмдэглэгдэхэеэ байна. Энээнтэй дашарамдуулан, бүхы Совет орон доторнай, тэрэ тоодо манай республикада бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ эхилэнхэй. Союзна республикануудай ажалшан арадай 50 жэл соо туйлаhан асари ехэ амжалта, илалтанууд тухай, Буряадай республикын хото, хүдөө нютагуудта болоhон хубилалта, тэндэхи ажалшадай туйлалтанууд тухай hонирхолтой олон материалнууд ерэхэ жэл соо газетэдэмнай толилогдохоор түсэблэгдэнхэй. Манай уншагша бүхэн — хүдэлмэришэн, колхозник, алба хаагша ба бусад эдэ асуудалнуудаар hонирхолтой статья, мэдээсэл, зураглал, корреспонденцинүүдые редакцида эльгээхэ бэзэ гэжэ найданабди.

Шэнэ 1972 ондо газетымнай хуудаhануудта «Коммунист ба табан жэлэй түсэб», «Завод, фабрикын табан жэл», «Мүнөөнэй хүдэлмэришэнэй шэнжэ», «Фермэдэ — оньhон техникэ», «Хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ», «Коллектив ба хүтэлбэрилэгшэ», «Тосхоной шэнэ шэнжэ», «Соёлой хоёр жэлэй добтолго», «Улаан-Үдэдэ: үсэгэлдэр, мүнөөдэр, үглөөдэр» гэхэ мэтэ шэнэ гаршагууд бии болгогдожо, тэдээн доро hонирхолтой статья, корреспонденци, очерк ба зураглалнууд толилогдожо байхаар хараалагдана.

«Буряад үнэн» гол түлэб уншагшадайнгаа эдэбхитэй туhаламжаар гаргагдажа байдаг. Тиимэhээ үнинэй бэшэгшэдэй, hая бэшэжэ эхилэгшэдэйшье нютагайнгаа hонин тухай, ажал, hуудал байдал тухай, hонирхолтой ушарнууд тухай саг үргэлжэ бэшэжэ байхынь тула «Редакцида ерэhэн бэшэгүүд», «Манай почтын hонин», «Асуугты — харюусахабди», «Хэблэгдээгүй бэшэгэй мүрөөр», «Хэмжээн абтаа» гэхэ мэтэ гаршагууд газетэдэмнай гаража байха.

Богонёор хэлэбэл, ерэхэ жэлдэ хэхэ ажалнай тон ехэ. Коммунис партиингаа ударидалга доро Буряад оронноймнай хото городуудта, хүдөө нютагуудта боложо байhан түүхэтэ хубилалтанууд тухай дэлгэрэнгыгээр, гүнзэгы удхатайгаар, уран хурсаар зураглаха гээшэ журналист бүхэнэй, хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэ бүхэнэй, манай олон түмэн уншагшадай нэрэ хүндын хэрэг, шухала зорилго болоно.

ХҮНДЭТЭ НҮХЭД, УНШАГШАД! «БУРЯАД ҮНЭН» ГАЗЕТЭЕЭ 1972 ОНДО ОЛООРОО ЗАХИЖА УНШЫТ. ЗАХИЛ ХЭХЭЕЭ БҮ МАРТАГТЫ!

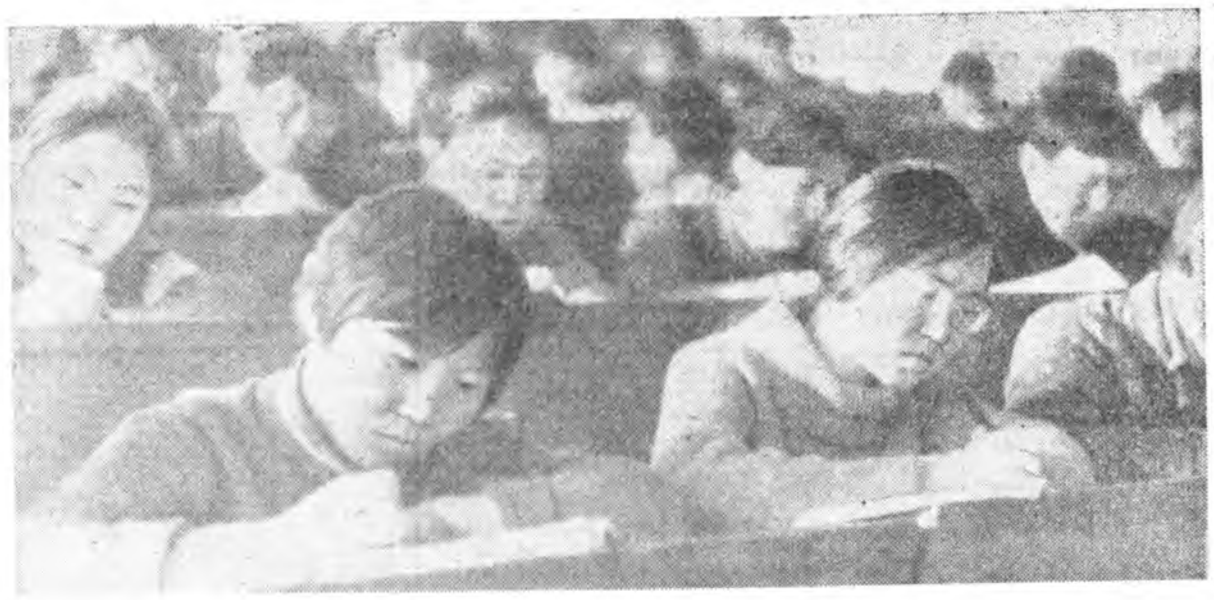

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ИНСТИТУДТА

Буряадай хүдөө ажахын институт кадрнуудые бэлдэхэ томохон гуламтануудай нэгэн болонхой. Тэндэ манай республикын, Эрхүүгэй, Шэтын болон бусад область, хизаарнуудhаа хэдэн мянгаад хүбүүд, басагад ерэжэ, хүдөө ажахын эрдэм ухаанай үндэhэ шудалжа байдаг юм. Энэ институтда мүнөө hуралсалай гушан табадахи жэл эхилбэ. Үнгэрhэн үе соо тус институдые юhэ мянгаhаа үлүүтэй хүн дүүргэжэ, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болонхой.

Энэ зундаа институтда орохо шалгалтын үедэ хоёр мянга шахуу залуу хүбүүд, басагад шалгалтада хабаадалсажа, 650 шалгарагшадынь нэгэдэхи курсда абтанхай. Тэдэнэй дунда колхоз болон совхозуудта хүдэлжэ, ажалай дүршэлтэй болоhон хүбүүд, басагад олон. Тэдэнэр институдта hураха үе соогоо хүдэлhэн, колхоз, совхозhоонь стипенди абажа байха юм. Жэшээнь, Зэдын аймагай Ториин совхозой бухгалтераар ажаллаhан Галина Жамбалова экономикын факультедтэ, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхозой ветфельдшер байhан Николай Родионов ветеринарна факультедтэ, Шэтын областиин Дульдаргын районой нэгэ сельсоведэй депутат Цибик Доржиполова ветеринарна факультедэй студент болонхой. Мүнөө институдай механизациин факультедэй нэгэдэхи курсын студент болоhон Дугар Бакшеев Захааминай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо табан жэл соо автомашинын жолоошон, трактористаар ажаллаhан байха юм. Имэрхүү жэшээнүүд олон.

Институдай лаборатори, лекциин зал, аудиторинууд соо хүнүүд олон. Хэшээлнүүд факультет бүхэндэ эхилэнхэй.

Зурагууд дээрэ: нэгэдэхи курсын студентнэр хэшээлдээ. Зоотехническэ факультедэй студентнэр Алексей Степанов, Наталья Эпова лаборатори соо.

П. БУРМАКИНАЙ
фототекст.

Айл бүхэндэ—газетэ, журнал

ҺОНИРХОЖО УНШАМААР

КПСС-эй ЦК-гай долоон хоногтоо нэгэ дахин гаргадаг «Экономическа газетые» олониитэ уншагшад hонирхон уншадаг болонхой. Тиимэшье байха ёhотойл даа. Ушарынь юуб гэхэдэ, тус газетын хуудаhануудта совет экономикые улам саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, промышленна предприятинуудта ажахын шэнэ реформо нэбтэрүүлхэ, ажахын тоосооной болон бусад олон асуудалнуудаар тон hонирхолтой, уншагшадта туhатай материалнууд толилогдожо байдаг ха юм. Мүн тиихэдэ ажалшадай экономическа эрдэм мэдэрэлээ дээшэлүүлхэдэ тон хэрэгтэй материалнууд толилогдодог байна.

Советскэ Союзай Коммунис партиин мүнөө үеын экономическа хараа шугам тухай статья, корреспонденцинүүд тус газетын ерэхэ 1972 оной номер бүхэндэ тунхаглагдажа байхаар хараалагдана. Арадай ажахын янза бүриин hалбаринуудта шэнэ реформын ямараар нэбтэрүүлэгдэжэ байhан тухай, үйлэдбэри хүтэлбэрилгые нарижуулан hайжаруулха, техническэ дэбжэлтые түргэдхэхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин нөөсэ ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ, продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха асуудалнуудаар түрүү промышленна предприятинуудай дүй дүршэл тухай үргэнөөр, уншагшадта ойлгосотой hайнаар бэшэгдэжэ байха юм.

Газетэдэ «Экономическа мэдэрэлэй үндэhэ hуури» гэhэн гаршаг бии болгогдонхой. Тус гаршаг доро ажалшад болон хүтэлбэрилхы тушаалтанай экономическа hуралсалда туhатай зүбшөөл, мүн коммунис ажалай hургуулинуудта hуралсагшадта туhатай материалнууд ерэхэ жэлдэ олоор толилогдожо байха.

ҮЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

СОВЕТ-ИНДИИН ХАРИЛСАА ХОЛБООНОЙ ШЭНЭ ШАТА

Индиин Премьер-Министр Индира Гандиин албанай хэрэгээр Советскэ Союз ерэлгэ, совет-индиин хамтын мэдүүлгэ хадаа хоёр оронуудай хоорондохи харилсаанда шэнэ шата нээбэ. Байгша оной август hара соо эб найрамдал, хани барисаан болон харилсаа холбоон тухай СССР, Индиин правительствануудай баталhан договорой удаа Индиин правительствые толгойлогшо түрүүшынхеэ манай орон ерээ бшуу. Тэрэ договор соо хоёр гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд саг үргэлжэ hаналаа андалдалсажа байха гэжэ харалагдаа hэн.

Москвада болоhон хэлсээнүүдэй үедэ уласхоорондын шухала асуудалнуудаар СССР-эй болон Индиин хараа бодолнууд адлирхуу гэжэ тодорхойлогдоо. Азида тохёолдоhон байдалай хүгжэлтэдэ, энэ райондо бии шахардуу шанга байдалай гуламтануудта онсо анхарал хандуулагдаа hэн. Жэшээлхэдэ, Зүүн Пакистанда болоhон hаяын үйлэ хэрэгүүдhээ уламжалан, Индостанай хахад арал дээрэ түгшүүритэ байдал тохёолдонхой гэжэ тэмдэглэгдээ. Пакистанай засагаархидай үндэhэгүй ябуулгануудhаа дулдыдажа, олон миллион хүн зон Эхэ оронтоёо, эзэмдэжэ байhан газартаяа, зоори хогшолтоёо хахасажа, хүршэ Индиин газар дээрэ хорохо баатай болоо. Нүгөө талаhаа, Зүүн Пакистанай 9 миллион гаран хүн зон Индидэ нэбтэрэн орожо, ороной правительствын урда хүндэ шиидхэгдэшэгүй асуудалнуудые табяа бшуу. Орон соо гүйсэдхэгдэжэ байгаа социальна экономическа программын дүүргэлтэ удаараа гэжэ И. Ганди тэмдэглээ.

Энэ бүгэдые хараадаа абажа, Зүүн Пакистанда тохёолдоод байhан байдалые эб найрамдалай аша туhада политическэ ёhoop гуримшуулхын тула хойшолуулшагүй хэмжээнүүдые абахаар саг тулажа ерээ гэhэн hанал совет болон Индиин таланууд баримталжа байhанаа мэдүүлээ hэн. Тиихэдээ Зүүн Пакистанай арад зоной хуулита эрхэнүүдые, тэдэнэй hанал хүсэлнүүдые хараадаа абаха, мүн дары саг болзор соо тэдээндэ ямаршье аюул хүргэнгүйгөөр Эхэ орондонь бусааха шухала гэжэ хоёр тала hанамжалаа.

Хоёр оронуудай хоорондо аша туhатай экономическа, научно-техническэ болон бусад харилсаа холбоо хүгжөөлгын асуудал хэлсээнүүд дээрэ шухала hуури эзэлээ. 1947 ондо Индиин политическэ талаараа бэеэ даанхай байдал олоhон сагhаа хойшо Советскэ Союз энэ ороной индустриализацида, экономическа гээгдэлhээ гаралгада сэгнэшэгүй ехэ туhаламжа үзүүлээ юм. Жэшээ болгон мүнөө хүдэлжэ байгаа Бхилайдахи металлургическа комбинат, Ранчи хотын хүндэ машина бүтээлгын завод, Ассамдахи нефть бүйлүүлдэг предприяти, бусад томо томо завод, фабрикануудые дурдажа болоно.

ШАХАРДУУ БОЛОҺОН БАЙДАЛ ҺУЛАРААГҮЙ

Европо зорижо ябаhан Японой император Хирохито гэгшэтэй Анкоридж (Аляска дээрэ) хотодо угтан ошожо США-гай президент Р. Никсонэй уулзаhан ушарые американ-япон харилсаанай хурсадалгые нэгэ бага зөөлэрүүлхэ гү, али шахардуу байдалынь зөөлэржэ байна гэжэ нэн түрүүн Японой олониитэдэ харуулха hэдэлгэ мүн гээд дэлхэйн хэблэл сэгнэнэ. Энэ уулзалгадань США-гай гүрэнэй секретарь Роджерс, Японой гадаадын хэрэгүүдэй министр Фукуда гэгшэд хабаадаhан байна. Хоёр ороной хоорондо политическэ болон экономическа харилсаанай муудалгын шухала асуудалнууд Анкоридж дээрэ болоhон хөөрэлдөөнүүдэй гол темэнь байгаа гэжэ информационно агентствэнүүд, газетэнүүд мэдээсэнэ. Тэрэшэлэн Никсонэй Пекин ошохоёо байhан ушарта ехэ анхарал хандуулагдаа. Юуб гэхэдэ, Япон союзнигуудтаяа энэ асуудалаар hаналаа андалдангүй Никсонэй Пекин ошохоёо байhан ушар Японой хүтэлбэрилэгшэдэй дурагүйдэлгые hүжэрөөгөө, hанааень зобоогоо бшуу.

Хоёр ороной хоорондохи харилсаанда тохёолдоод байhан түгшүүритэй байдалай оршондо энэ уулзалгань үнгэрөө гээд американшье, японшье хэблэл тэмдэглэнэ. «Американ долларые хамгаалха» гэhэн зорилготой онсо хэмжээнүүдhээ уламжалан, США-гай наймаа хэдэг эгээн томо гүрэн болохо Япон нилээд хүндэ байдалда ороhониинь мэдээжэ. Японой Холбоото Штадуудта эльгээдэг продукциин хэмжээн мүн лэ энэ гүрэндэ эльгээгдэдэг Англи, ФРГ болон Франциин хамтын продукциhаа нэгэ бишыхан бага байhыень хараадаа абаха болоо hаа, американ засагаархидай абhан хэмжээнүүдэй Японд ямар хойшолонтой байхань ойлгосотой.

Аляскада болоhон уулзалтаhаа хэдэн хоног урдахана «бүд нэхэгшэдэй дайн» гэдэгэй дахин hүжэрhэн тухай мэдээнүүд тараа hэн. Хэрбээ Японой США руу бүд эльгээлгээ hайн дураараа хизаарлаагүй hаань, тон hаяын сагта орон соо абтадаг бүдүүдэй хэмжээе ехээр хаhахабди гэhэн заналга Сагаан байшан Японд хэhэн байна. Гэбэшье энэ заналтыень Япон хараадаа абанагүй. США-гай засагаархидай энэ hэдэлгые Японой хүтэлбэрилэгшэд «гайханшье, үзэн яданшье угтана» гэжэ «Вашингтон пост» газетэ сентябриин 30-да бэшээ.

США Япон хоёрой хоорондохи «тусхай харилсаае» хубилгахаар саг тулаа гэhэн асуудал холын бодолтой Японой политигууд болон шэнжэлэгшэд табижа эхилээ. Япон экономикын хүгжэлтэдэ haад ушаруулдаг, ороной национальна аша туhатай яашье тааралдадаггүй, имагтал Вашингтоной засагаархидай ама хараад hуудаг политикаhаа арсахые тэдэнэр уряална. Эдэ бүхы баримтануудые хараада абаха болоо haa, Анкоридж хотодо болоhон уулзалга дээрэ Никсон Хирохито хоёрой япон-американ харилсаа hайжаруулха хэрэгтэ ехэ юумэ туйлаhаниинь hэжэгтэй болоно.

В. СЕРОВ.
И. ЛАПИЦКИЙ.

ХИЛЫН Саанаhаа — РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

ШУХАЛА ШИИДХЭБЭРИ

ЖЕНЕВЭ. (ТАСС). Буу зэбсэгүүдые хуряалгын асуудал зүбшэлдэг комитедэй сесси hаяхан Женевэдэхи Нацинуудай ордон соо хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Комитедэй мүнөөнэй сесси үрдилдэн зэбсэглэлгые хизаарлаха, дайнай аюул бага болгохо хэрэгтэ шухала хубитаяа оруулаа. «Бактериологическа (биологическа) зэбсэг, токсинануудые шэнжэлхэ, үйлэдбэрилхэ, нөөсэлэн суглуулха ябадал хорихо ба тэдэниие үгы хэхэ тухай конвенциин» проектые зохёоhон, зүбшэлhэн ушар энэ сессиин шухала дүн болоно. Бусад оронуудтай хамта Болгариин, Венгриин, Монголой, Польшын, Румыниин, СССР-эй ба ЧССР-эй зохёолсоhон энэ документ комитедэй тон олонхи гэшүүдэй зүгhөө дэмжэгдэhэн, hайшаагдаhан байна.

Тус конвенци буу зэбсэгүүдые хуряалгада хабаатай, түүхэдэхи түрүүшын хэлсээн болохо юм. Ηахадааб гэхэдэ, хүн амитаниие олоор хюдаха зэбсэгүүдэй нэгэниинь гүрэнүүдэй хэрэглэмжэhээ бүрин гаргагдахаар хараалагдана.

Буудаха захиралта үгтөө

ЛОНДОН. (ТАСС). Ээмдэлгын армида эсэргүүсэн тэмсэгшэ ирландецуудтай тулалдаха үедөө автомат буу олоор хэрэглэхэ тухай захиралта Ольстертохи британ сэрэгүүдтэ үгтөө. Ольстертохи сэрэгүүдээ шалгахаяа ошоhон Англиин оборонын министр Каррингтон Белфастда октябриин 1-дэ иигэжэ мэдүүлээ. Эндэхи мурдэлгын сэрэгшэдэй тоо энэ дары 10 мянган хүн болотороо нэмээгдэхэ гэжэ министр мүн лэ мэдүүлбэ.

АМЕРИКЫН АЖАЛШАДАЙ АНГИИН БАЙЛДААНУУД

НЬЮ-ЙОРК. ТАСС-ай корреспондент А. Жигуев иигэжэ дамжуулба: Америкын баруун эрьеын портнуудай 15 мянган ажалшадай гурбан hара үлүүтэй соо забастовко хэhэнhээ уламжалан, Холбоото Штадуудай далайн бүхы портнууд хаагдаха ушартай болоо. Зүүн эрьеын ба мексиканска булангай 45 мянган докернууд буhалгаалан бодогшодтой нэгэдэн ниилээ. Зүүн эрьеын пароходно компаниинуудай эзэд правительствын «онсо хэмжээнүүдые» үндэhэ болгон, докернуудай хэдэ хэдэн эрилтэнүүдые, хүдэлмэреэр хангаха гэhэн гол эрилтэнүүдые, коллективнэ шэнэ договорто оруулхаяа арсаhан байна.

Америкын правительство забастовко дары болюулгахын тула, ажалшадай ба үйлэдбэриин эзэдэй зүришэлдөөнэй асуудал яаралтайгаар зүбшөөжэ байнхай. Правительствын тусхайта түлөөлэгшэдэй hаяхан мэдүүлhэнэй ёhoop, ороной хоёр эрьеын докернуудай забастовкын дахин hэргээгдээ haань, забастовкые 80 үдэрөөр хорихо гэдэг Тафта-Хартилин хархис хуули хэрэглэгдэжэ болохо юм ха.

Түмэр замай транспорт дээрэхи ажалай зүришэлдөөн мүн лэ шиидхэгдээгүй байhaap. Түмэр харгын стрелочнигүүдэй профсоюзай гэшүүд майн 17-до забастовко сонсхоод, тэдэниинь бусад олон хүдэлмэришэд дэмжэhэниинь мэдээжэ. Тус забастовко хэдэн түмэр харгынуудта дэлгэржэ, хахад миллион хүниие хабаадуулаа. Энэнь хоёр үдэрэй үнгэрhэнэй hүүлээр Вашингтоной тусхай захиралтаар хоригдоо бэлэй. Захиралтын эсэсэй болзор октябриин 2-то дүүрэө.

Өөhэдынгөө ажамидаралай эрхэ хамгаалагша американ ажалшадай ангиин байлдаанууд улам үргэдэжэ үргэлжэлhөөр.

Юумэнэй үнэ хүндэрнэ

ТОКИО. (ТАСС). Японой ниислэл хотодо hүүлэй зургаан жэлэй турша соо эдеэ хоолой зүйлнүүдэй, үргэн хэрэглэлэй эд бараанай үнэ сэнгүүд 40 шахуу процентээр хүндэрөө. hүүлэй нэгэхэн жэл дотор тэдэнэй үнэ сэн 10 үлүүтэй процентээр нэмээ.

Н-04578.